UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2012 – 2014

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Hana Bednářová

Domácí násilí na dětech a činnost subjektů podílejících se na jeho odstraňování a postihu

Praha 2014

Vedoucí diplomové práce: Doc. JUDr. Zdeněk Brynda, CSc.

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED STUDIES

2012 - 2014

DIPLOMA THESIS

Hana Bednářová

The domestic violence against children and the activities of institutions involved in its eradication and punishment

Prague 2014

The Diploma Thesis Work Supervisor:

Doc. JUDr. Zdeněk Brynda, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne Bc. Hana Bednářová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat Doc. JUDr. Zdeňkovi Bryndovi, CSc. Za vedení diplomové práce a také všem pracovníkům vybraných subjektů za poskytnuté rozhovory.

Anotace

Diplomová práce se věnuje problematice domácího násilí na dětech. Jsou zmíněny formy (Syndrom CAN) týrání, zneužívání, zanedbávání a zvláštní formy násilí. V návaznosti na tuto problematiku jsou uvedeny subjekty, které se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech a dále jsou popsány subjekty dostupné občanům města Pardubice. Praktická část diplomové práce je věnována rozhovorům s pracovníky vybraných subjektů, díky nimž byly zjišťovány informace, které se týkaly dostupnosti pomoci ohroženým dětem, informovanosti o problematice, činnosti, spolupráce a provázanosti subjektů.

Klíčové pojmy

Domácí násilí, týrané dítě, zneužívané dítě, zanedbávané dítě, rodina, stát, policie, nestátní neziskové organizace, sociálně právní ochrany dětí.

Annotation

Diploma thesis is focused on the children´s domestic violence issue. Types of the violence as abusing, neglecting and special forms of violence are mentioned. In relation to the topic, relevant institutions involved mainly in eliminating and prosecuting children´s domestic violence, as well as relevant subjects accessible to the citizens of Pardubice, are introduced. Practical part of the thesis consists of interviews with professionals of the above mentioned subjects. Within these interviews information concerning the accesibility of the help to children, awareness of the issue, organisations´s activities as well as cooperation and interconnection among the organisations were surveyed.

Key words

Domestic violence, abused child, neglected child, family, state, police, non-governmental non-profit organisations, social-legal protection of children.

OBSAH

ÚVOD **9**

TEORETICKÁ ČÁST **11**

1 DOMÁCÍ NÁSILÍ NA DĚTECH **12**

1.1 FORMY SYNDROMU CAN 13

1.1.1 Týrání *13*

1.1.1.1 Kasuistika fyzické týrání *16*

1.1.2 Zneužívání *18*

1.1.2.1 Kasuistika sexuální zneužívání *19*

1.1.3 Zanedbávání *20*

1.1.3.1 Kasuistika zanedbávání *21*

1.1.4 Zvláštní formy CAN *22*

1.2 INTERVENCE 24

1.3 PREVENCE 26

2 SUBJEKTY PODÍLEJÍCÍ SE NA ODSTRAŇOVÁNÍ A POSTIHU DOMÁCÍHO NÁSILÍ NA DĚTECH **29**

2.1 STÁT 29

2.2 POLICIE ČR 30

2.3 ORGÁNY SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ 31

2.4 OSTATNÍ DŮLEŽITÉ SUBJEKTY 34

2.5 VYBRANÉ SUBJEKTY Z REGISTRU POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB 35

2.5.1 Odborné sociální poradenství, Pardubice *36*

2.5.2 Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, Pardubice *39*

2.5.3 Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, Pardubice *40*

2.5.4 Sociální rehabilitace, Pardubice *42*

2.5.5 Telefonická krizová pomoc *43*

PRAKTICKÁ ČÁST **48**

3 VÝZKUM 49

3.1 METODIKA VÝZKUMU 49

3.2 ROZHOVORY S PRACOVNÍKY VYBRANÝCH SUBJEKTŮ 52

3.2.1 Rozhovor č. 1 s pracovníkem Policie 52

3.2.2 Rozhovor č. 2 s pracovníkem Policie 54

3.2.3 Rozhovor č. 3 s pracovníkem OSPOD 55

3.2.4 Rozhovor č. 4 s pracovníkem OSPOD 57

3.2.5 Rozhovor č. 5 s pracovníkem ve zdravotnictví 59

3.2.6 Rozhovor č. 6 s pedagogickým pracovníkem 60

3.2.7 Rozhovor č. 7 s dobrovolníkem 62

3.2.8 Rozhovor č. 8 s pracovníkem Poradny pro rodinu Pardubického kraje 64

3.2.9 Rozhovor č. 9 s pracovníkem Zařízení FOD Klokánek 66

3.2.10 Rozhovor č. 10 s pracovníkem Linky ztracené dítě 67

3.3 VYHODNOCENÍ ROZHOVORŮ 68

3.4 VÝSLEDKY VÝZKUMU 72

3.5 ZÁVĚR VÝZKUMU 75

ZÁVĚR 78

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ 80

SEZNAM ZKRATEK 87

ÚVOD

„Lidstvo je povinno dát dětem to nejlepší, co jim může dát“

(Deklarace práv dítěte, 1959)

Myslím si, že se v současné době nevěnuje taková pozornost domácímu násilí na dětech, jaká by se mu věnovat měla. Je potřeba si uvědomit, že dítě by mělo být pro rodiče tím největším darem, který by měli chránit a vychovávat jak nejlépe dovedou. Je proto smutné zjistit, že tomu tak mnohdy ve společnosti není. Někteří si nedokáží považovat ostatních lidí natož svého vlastního dítěte, jež je v některých případech bráno jako věc, hračka, kterou mohou kdykoli a kdekoli odložit. V těch horších případech ho dokáží udeřit, v těch nejhorších týrat či sexuálně zneužít. Z mého pohledu se této problematice věnují média, jako je televize, rádio, noviny, atd., pouze v případě, až je nějaká z forem CAN odhalena a dítě si tuto vzpomínku nese s sebou až do konce života. Jednoduše řečeno, se jí věnují pozdě. Týrání, zneužívání a zanedbávání, obecně řečeno Syndromu CAN, je důležité přikládat patřičnou pozornost, a to především jeho prevenci a rozpoznání. Dítě je ve své podstatě mnohem více zranitelné, než kterýkoli dospělý. Mnohdy nedokáže přesně určit „co je a není dobře“, „co se dělá a nedělá“. Potřebuje být vedeno k tomu, aby dokázalo vyhodnotit dobré vzorce chování, které by přijalo za své. Pokud tomu tak není, může se toto patologické chování opakovat po další generace. Dítě také potřebuje vědět, na koho se může obrátit v případě, že je mu nejhůř a nemůže jít se svým problémem za rodinou či blízkými. Potřebuje zabezpečit komplexní ochranu, pokud není zabezpečena ze strany rodiny. V takovýchto případech dítě potřebuje být ochraňováno společností, pokud možno způsobem, jež nenaruší jeho další vývoj. Tuto ochranu a pomoc by měl poskytnout provázaný systém subjektů, kterých se daná problematika jakýmkoli způsobem dotýká.

Jelikož považuji za důležité se této problematice více věnovat, zvolila jsem si téma diplomové práce „Domácí násilí na dětech a činnost subjektů podílejících se na jeho odstraňování a postihu“. Prostřednictvím této práce chci seznámit s domácím násilím, s výskytem jeho možných forem, kterými jsou týrání, zneužívání a zanedbávání. Dále také s intervencí a tolik důležitou prevencí. Skrze vybrané subjekty, podílejíce se na

odstraňování a postihu domácího násilí na dětech, chci zmínit nabízenou pomoc dostupnou nejen občanům města Pardubice.

Cílem práce je seznámit s problematikou domácího násilí, jehož obětí jsou děti a poukázat na činnost dostupných subjektů, které se podílejí na jeho odstraňování a postihu. Dalším cílem práce je získat informace od pracovníků subjektů prostřednictvím rozhovorů. Za pomoci vyhodnocení těchto rozhovorů seznámit s názory a zkušenostmi odborníků ve své profesi, a tím objevit nové skutečnosti a jiný pohled na tuto problematiku.

Diplomová práce je koncipována do dvou částí, teoretické a praktické. První teoretická část seznamuje obecně s domácím násilím, popisuje všechny jeho formy a zabývá se intervencí a prevencí domácího násilí, jehož obětí jsou děti. Dále seznamuje se subjekty – Stát, Policie, Oddělení sociálně-právní ochrany dětí a dalšími důležitými subjekty, které se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí. Stejně tak popisuje subjekty z Registru poskytovatelů sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí, zabývající se danou problematikou a jsou dostupné ve městě Pardubice, popřípadě jsou dostupné telefonicky. Druhá praktická část je věnována rozhovorům s pracovníky Policie, Oddělení sociálně právní ochrany dětí, ale i s pracovníky organizací, které se této problematice věnují. Dokonce se podařilo uskutečnit rozhovor s pedagogickým pracovníkem a pracovníkem ve zdravotnictví. Následně jsou tyto rozhovory zpracovány a vyhodnoceny v kvalitativním výzkumu, který je součástí praktické části diplomové práce. Hlavní výzkumné otázky jsou zaměřeny na pojem domácí násilí a jeho pochopení a dále na hodnocení činnosti a spolupráce jednotlivých subjektů, jež se na odstraňování a postihu domácího násilí podílejí. Dále se ve výzkumu dotazuji na hodnocení informovanosti k dané problematice a na vlastní pohled respondentů na danou problematiku.

Během zpracování práce netkvěly potíže v nedostupnosti některého ze zdrojů či literárních pramenů, ale v tom najít takové pracovníky, kteří by byli ochotni poskytnout svůj čas, své názory, poznatky a vědomosti nutné k uskutečnění rozhovorů, jež byly stěžejní pro vytvoření této práce. Což se podařilo a rozhovory jsem uskutečnila s opravdovými odborníky ve svém oboru.

TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část diplomové práce pojednává o domácím násilí na dětech a o subjektech podílejících se na jeho odstraňování a postihu. Seznamuje se základními pojmy – syndrom CAN, týrání, zneužívání, zanedbávání, intervence, prevence. Popisuje základní kompetence subjektů (Stát, Policie České republiky (Policie ČR), Oddělení sociálně právní ochrany dětí (OSPOD), Krizová centra, Intervenční centra, Psychoterapeutická centra, Občanské poradny, Linky důvěry, Praktičtí lékaři), jejichž práce souvisí nebo může souviset s touto problematikou. Dále také podrobně charakterizuje činnost, poslání a cíle vybraných subjektů z Registru poskytovatelů sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), které jsou dostupné pro občany města Pardubice a jejichž cílová skupina a věková kategorie klientů odpovídá zaměření této práce.

1 DOMÁCÍ NÁSILÍ NA DĚTECH

Existuje mnoho definic týkající se problematiky domácího násilí, které uvádějí nejen české literární prameny a zdroje. Po jejich prostudování se domnívám, že autoři jako například Voňková (2004), (Úlehlová, 2009), Matoušek (2010), (Střílková, 2009), ale i neziskové organizace DONA linka (online, 2007), Sdružení KOODRODA (online, 2007) a další uvádějí definice, které jsou si v mnohém podobné, což je vzhledem k tomu, že popisují jev, který má mnoho společných znaků, pochopitelné. Z toho usuzuji, že vycházejí z následující definice a jistým způsobem ji upravují a obměňují dle svého názoru a uvážení. Uvádím pouze definice, které jsou z mého pohledu nejvýstižnější.

Rada Evropy formuluje pojem domácího násilí jako *„násilné chování v rodině, které zahrnuje jakýkoliv čin nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejich členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu nebo svobodu jiného člena stejné rodiny nebo vážně poškozují rozvoj jejich osobnosti. Domácí násilí je chování, které u jedné osoby vyvolává strach z osoby druhé. Prostřednictvím moci, kterou tento strach poskytuje, určuje násilná osoba chování osoby ohrožené. Domácí násilí může nabývat podoby fyzického, sexuálního a psychického násilí, vynucené sociální izolace a ekonomické deprivace.“* (Doporučení Rady Evropy R (85) 4 o násilí v rodině ze dne 26. 3. 1985 In: MPSV, 2011, s.2)

Pokud bych měla dále pracovat s touto definicí, která obecně popisuje domácí násilí, je třeba ji uvést jako definici domácího násilí na dětech. S přihlédnutím k výše zmíněnému, definuji domácí násilí na dětech jako násilné chování, kterým je dítěti ubližováno ze strany rodičů či příbuzných, jež se může vyskytovat v podobě psychické, fyzické a sexuální.

Definici domácího násilí na dětech by se mohl rovnat pojem syndrom CAN, který je však více specifičtější. Autoři Dunovský et al. (1995), Pöthe (1999), Mufsonová a Kranzová (1996), Vaníčková, Hadj-Moussová, Provazníková (1995) aj., uvádějí definici syndromu CAN podle Rady Evropy z roku 1992. Není však možné přesně citovat z prohlášení zdravotní komise Rady Evropy z roku 1992 z důvodu její nedostupnosti. Po přečtení všech definic výše zmíněných autorů, definuji Syndrom CAN jako týrání,

zneužívání a zanedbávání dítěte, které je působeno úmyslně převážně ze strany nejbližších, je pro společnost nepřijatelné a poškozuje jakýmkoli způsobem vývoj dítěte, v nejhorších případech může způsobit jeho smrt.

Podle mého názoru, domácí násilí na dětech může zahrnovat více podob než pouze syndrom CAN. V této domněnce mě utvrzuje poznámka zmíněná Mezinárodní společností k předcházení zneužívání a zanedbávání dětí (In: Úřad vlády ČR, 2009), že domácí násilí zahrnující děti má *„tři formy: syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte, děti v roli svědků rodičovského/partnerského násilí a agresivní chování dětí“*.

S přihlédnutím k výše uvedenému, jsem se rozhodla v této práci věnovat především syndromu CAN, protože si myslím, že jde o nejhorší možnou formu domácího násilí na dětech. Dále tedy uvádím formy syndromu CAN, ale i tolik skloňovanou intervenci a prevenci.

1.1 Formy syndromu CAN

Syndrom CAN zahrnuje týrání, zneužívání a zanedbávání, existují však i jeho zvláštní formy. V následující části práce podrobně popisuji tyto jednotlivé formy CAN, u některých z nich uvádím kasuistiku. Vycházím z knih autorů Dunovský (1995), Bůžek (1996), Slaný (2008), Weiss (2005), Hanušová (2006), Vaníčková, Hadj-Moussová, Provazníková (1995), Vaníčková (1999), Elliottová (1995) a dalších zdrojů DKC (2012), Úřad vlády (2009), v nichž se mi zdály být formy CAN nejlépe a neobsáhleji popsané. Dále necituji definice všech výše uvedených autorů a dalších zdrojů. I přesto, že každý z autorů se snaží nahlížet na tuto problematiku svým způsobem, definice jsou téměř shodné. Vybrala jsem vždy pouze jednu a doplnila ji o vlastní pohled.

1.1.1 Týrání

Týrání je uváděno ve dvou možných formách, psychické a fyzické. Někteří autoři uvádějí také šikanu jako jednu z forem týrání dítěte.

Fyzické týrání

„Jedná se o aktivní tělesné ubližování dítěti, ale také nezabránění takovému zacházení s dítětem. Fyzické týrání představuje vlastně všechny nepřiměřené akty násilí na dítěti. Zahrnuje vedle hrubého útoku na dítě, jehož důsledkem je tělesné zranění, trvalé poškození dítěte nebo dokonce úmrtí dítěte, také pravidelně užívané tělesné trestání dítěte užívané jako převažující výchovný prostředek."(DKC, 2012)

Příklady fyzického týrání podle DKC (2012):

- *nepřiměřené bití rukou (pohlavky, facky) či různými nástroji (vařečka, řemen, aj.)*

- *kopání do dítěte, údery pěstí (může mít za následek až poranění vnitřních orgánů)*

- *popáleniny (např. cigaretou), opaření horkou vodou*

- *bodné rány (často nůžkami)*

- *vytrhávání vlasů, nepřiměřené tahání za ušní boltce (může způsobit až trhliny)*

- *odmrštění, odhození dítěte*

- *škrcení, dušení, topení dítěte*

- *svazování, připoutání*

- *silné třesení, zejména s malým dítětem*

- *odnímání spánku, potravy*

S přihlédnutím k výše uvedenému a po prostudování dostupných zdrojů vnímám tělesné týrání jako jednu z forem syndromu CAN, kdy je s dítětem zacházeno velice krutě a surově, čímž dochází k poškození jeho zdraví nebo k narušení jeho zdravého vývoje. Jde o nepřiměřený akt, jež způsobuje dítěti nejen fyzickou bolest, ale také tělesné a duševní utrpení, které ovlivňuje jeho další příznivý vývoj. Toto násilné chování je dítěti působeno záměrně převážně ze strany jeho blízkých, tedy rodiny a jiných příbuzných. Může být však působeno i ze strany jiné osoby. Domnívám se, že jde o jednu z nejlépe rozpoznatelných forem CAN, jelikož dítě může mít na sobě modřiny, otoky, popáleniny, a další viditelné známky toho, že je týráno. Myslím si, že v mnoha případech hrubého tělesného týrání zůstávají dítěti trvalé následky tělesného poškození.

Psychické týrání

„Představuje takové chování vůči dítěti, které má negativní dopad na citový vývoj dítěte, vývoj jeho chování, osobnosti a sebehodnocení či má negativní dopad na rozvoj interpersonálních vztahů. Psychické týrání v podstatě vždy provází ostatní diagnostické kategorie syndromu CAN – fyzické týrání, sexuální zneužívání, šikanování, navíc se může vyskytovat samo o sobě.“ (DKC, 2012)

Příklady fyzického týrání podle DKC (2012):

- *časté nadávky, ponižování, zesměšňování, opovrhování*
- *výhrůžky, zastrašování, cílené vyvolávání strachu u dítěte*
- *odmítání dítěte, citová deprivace, citové vydírání (př. “když se nebudeš učit, utrápíš mě”, “když budeš zlobit, zabije mě to”)*
- *permanentní srovnávání s úspěšnějším sourozencem*
- *nepřiměřené zatěžování dítěte domácími povinnostmi či péčí o sourozence*
- *požadavek nereálných výkonů – ve škole, v oblasti zájmové (sport, hudba aj.)*
- *násilná izolace, nepřiměřené oddělení dítěte od vrstevníků či ostatních osob*

Psychické týrání bych označila jako cílený útok ze strany jedince na psychiku dítěte. Dítě je vystaveno dlouhodobé nepříznivé zátěži, která vyvolává neustálý pocit strachu a nejistoty, jež má vliv nejen na změnu chování dítěte, ale také na jeho psychický vývoj, osobnost, socializaci a další existenci ve společnosti. Psychické týrání téměř vždy doprovází ostatní formy syndromu CAN, ale může se samozřejmě objevovat i samo o sobě. Podle mého názoru se jedná o jednu z nejhůře rozpoznatelných forem CAN z toho důvodu, že se vše odehrává „uvnitř“ dítěte. Velmi často si dítě tento vzorec chování rodičů nese s sebou a v dospělosti ho přenáší na své děti.

Šikanování

„Francouzský pojem „chicane“ znamená malicherný spor, z něhož se postupem času stává systematické trýznění. Šikanování je tedy druhem týrání, které posiluje pocit moci nad obětí.“ (Bůžek, 2008, s. 9)

„Agrese, které se dopouští jedinec nebo skupina vůči jedinci nebo skupině víceméně bezbranných, ať už pro fyzickou nebo jinou slabost nebo nemožnost účinné obrany. Za charakteristické se považuje opakování agrese vůči téže oběti. Obtíže jsou s určením způsobu a míry agrese, jež rozhoduje o tom, zda lze určité jednání považovat za šikanování. Nejtypičtější je hrubé fyzické násilí nebo ponižující manipulace, jako např. obnažení oběti před skupinou. Oběť však může být také hrozbou násilí donucena sama k jednání, které ji ponižuje nebo jinak traumatizuje, např. požít výkaly nebo někoho zbít, poskytovat ponižující služby nebo vydat něco ze svého majetku. Kruté ovšem mohou být i nadávky a hrubý posměch.“ (Dunovský, 1995, s. 69)

Šikanováním se rozumí působená agrese ze strany jedince, který se cítí být silnější, vůči jedinci slabšímu. Může jít například o opakované a stupňované ponižování, které oběť psychicky traumatizuje nebo jí působí fyzickou újmu. Jde tedy o poškozující fyzické nebo psychické jednání. Myslím si, že v některých případech není snadné určit, zda se jedná doopravdy o šikanu nebo o hrubé a nevhodné škádlení. Jsem toho názoru, že je šikana jednou z nejrozšířenějších forem ubližování dítěti. Nejpravděpodobněji se dítě setká s šikanou ve škole, tím však nevylučuji, že mu nemusí být působena ze strany rodiny.

1.1.1.1 Kasuistika fyzické týrání

Honzík Rokos, 5 let, zemřel 9. 12. 2008

Honzík Rokos zemřel 9. 12. 2008 poté, co jej jeho matka Antonie Stašková spolu se svým druhem Pavlem Greplem brutálně zabila. Důvodem jeho smrti bylo to, že jej nechtěla předat do péče jeho otci, který o něj usiloval.

Stašková se rozešla s otcem Honzíka, Romanem Rokosem. V květnu 2007 předal Rokos Honzíka Staškové na víkend, ale ta mu jej odmítala vrátit. Rokos se Honzíka domáhal soudně a Honzík měl být svěřen do péče otci. Otec se bál o jeho život, protože Staškové již byla odebrána z důvodu týrání první, nyní 18tiletá, dcera. Její další dva synové zemřeli v kojeneckém věku. Jeden údajně na udušení zvratky, druhý se měl zadusit peřinkou v postýlce. I přesto, že Stašková vyhrožovala zabitím jednoho z chlapců, nebyla ani jedna smrt posuzována jako trestný čin.

Otec Honzíka se obrátil na policii, po Staškové bylo vyhlášeno v srpnu 2007 pátrání, 5. prosince pak mimořádné pátrání. Tehdy si Stašková uvědomila, že Honzíka bude muset předat jeho otci. To však odmítala a proto se rozhodla, že jej raději zabije. 9. prosince za pomoci svého druha Grepla, který chlapce držel, aby se nemohl hýbat, Honzíkovi do žíly vpíchla stříkačku naplněnou vzduchem. Prý se doslechla, že je tak možné člověka zabít. Stříkačku údajně měl její druh v autě na opravu brzd. Netrefili ale žílu, tak Honzíka dvakrát bodli do hrudi. Honzík silně krvácel, byl v těžkém šoku, jeho život byl nezvratně ohrožen, ale přesto ještě žil. Jeho matka i s druhem čekali v autě, až zemře. Nakonec jej Grepl dusil dlaní, dokud nezemřel.

Stašková však popírá, že by dítě nožem bodla ona. Svaluje vinu na Grepla. Údajně i injekci se vzduchem píchla úmyslně vedle žíly. I k injekci ji údajně přemluvil Grepl, že je rychlá a nebolí. Stašková uvedla: „Uznávám, že kvůli mně zemřel, ale nezabila jsem ho. Nechtěla jsem o něj přijít, dát ho otci, který se o něj nestaral.“

Na otázku soudu, proč se nepokusila syna, který v bolestech umíral asi půl hodiny, zachránit, odpověděla Stašková:„Zachránila bych ho, kdybych věděla, že mi ho nevezmou. Proč bych to ale dělala. Pořád mi ho někdo bral. Věděla jsem, že bych ho stejně nedostala já, ale člověk, který se o něj ani pořádně nestaral.“

Tělo dítěte pak zakopali do připraveného hrobu, odkud jej ještě několikrát vykopali a znovu zakopali. Poté jej dali do auta. Až 28. prosince 2007, tedy 19 dní po vraždě dítěte, bylo chlapcovo tělo nalezeno v autě zaparkovaném v opuštěném kravíně na Mostecku.

Vražda dítěte byla plánována delší dobu. Již v srpnu 2007 prý vykopal Grepl dva hroby, pro dítě a matku, protože Stašková již v květnu 2007 prohlásila, že se raději i s Honzíkem zabije, než by jej předala jeho otci.

Honzíkův otec, který po něm sám pátral, dává vinu i Policii České republiky. 8. ledna 2008 však policie vydává prohlášení, že kriminalisté při pátrání po Honzíkovi nechybovali, pouze došlo ke špatné komunikaci mezi otcem a vyšetřovatelkou. Ani Inspekce ministra vnitra neodhalila v případu pochybení. 28. ledna 2008 však vyšetřovatelka žádá o ukončení služebního poměru.

(Hoferová a Švrčinová, 2009, s. 4-5)

1.1.2 Zneužívání

„Za sexuální zneužívání považujeme jakékoliv nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu či chování, které sleduje za cíl navození vzrušení či uspokojení sexuálních potřeb zneuživatele. Zneuživatelem může být v podstatě kdokoliv, avšak mnohem častěji to bývá osoba, kterou dítě dobře zná – osoba příbuzná či rodině dobře známá, méně často pak osoba zcela neznámá, cizí.“(DKC, 2012)

Příklady sexuálního zneužívání podle DKC (2012):

Bezkontaktní sexuální zneužívání

- *obnažování se před dítětem, masturbace před dítětem, setkání s exhibicionistou*
- *pozorování nahého dítěte za účelem vlastního sexuálního vzrušení, uspokojení*
- *vystavení dítěte sledování porno časopisů, pornofilmů*
- *přinucení dítěte sledovat soulož*

Kontaktní sexuální zneužívání

- *osahávání či líbání dítěte na intimních místech, laskání prsou, genitálií*
- *nucení dítěte, aby manipulovalo pohlavními orgány svými či zneuživatele*
- *vaginální, orální, análním styk / včetně znásilnění /*

Komerční sexuální zneužívání

- *zneužití dítěte k dětské pornografii*
- *zneužití dítěte k dětské prostituci*

Důležité je zmínit, že v České republice je dítě do patnácti let před jakýmkoli sexuálním kontaktem chráněno zákonem. Sexuální zneužívání zahrnuje jakékoli chování se sexuálním podtextem a je dále rozlišováno na bezkontaktní, kontaktní a komerční sexuální zneužívání. Ve všech případech jde o nepatřičné chování, jež je působeno dítěti rodičem, příbuzným či jinou osobou, s cílem sexuálního uspokojení „pachatele". V mých očích, je tato forma CAN vnímána jako nejzvrhlejší. Podle mého názoru je třeba, aby děti dokázaly rozlišit projev náklonnosti od sexuálního činu. Autoři uvádí, že sexuální zneužívání v rodinách je mnohem častější, než je předpokládáno. Nejenže dítě, ale i rodina se za toto chování stydí, proto je velice dobře skrýváno všemi členy rodiny. Sexuální zneužívání má na dítě traumatizující vliv a závažný negativní dopad na jeho psychický vývoj.

1.1.2.1 Kasuistika sexuální zneužívání

Lukas, 14 let

Lukase několikrát zneužíval otec. Nejdříve v kojeneckém věku, poté asi 20krát v 7 letech. Ve 12 letech byl Lukas umístěn v dětském domově. Zde byl análně znásilněn dvěma černošskými chlapci.

Lukasova matka má pět dětí se čtyřmi partnery. Čtyři z těchto dětí byly zneužívány svými otci. Dvě děti se již pokusily o sebevraždu, i Lukas projevuje touhy ukončit svůj život. Rodina žije nedaleko Mnichova, kam chodí Lukasova matka na konzultace do poradny pro sexuálně zneužívané děti. Lukas však návštěvy odmítá. Matka přiznává, že by nejraději otce svých dětí postřílela kulometem, a vyjadřuje svou vyhrocenou nenávist vůči „teploušům", za které je považuje. Bojí se, aby se i z Lukase nestal vlivem toho, co prožil, homosexuál.

Lukasovi matka vyhrožuje, že pokud nebude poslušný, vrátí jej zpátky do domova a tam ho „ti negři znova znásilní". Otevřeně vyjadřuje své nepochopení, proč si Lukas v situaci neporadil a zneužívání jak otcem, tak chlapci v domově nezastavil. Proč si sám nepomohl, je to přece chlap.

Lukas nedávno ukradl drobnou věc v obchodě. Matka mu začala vyhrožovat tím, že pokud se to bude opakovat, půjde do vězení a tam jej zase někdo znásilní. V Lukasově

chování se začíná projevovat sexuální násilí. Při hře vyzval svou jedenáctiletou sestru, aby se svlékla, a dotýkal se jí. Svého tříletého bratra přiměl, aby si lehl na panenku a nutil jej sténat, s bratříčkem také fingoval análním soulož. Pokusil se o soulož s kočkou. Začal se vůči svým sourozencům a matce chovat agresivně. Matce vyhrožoval s nožem v ruce, ručičku svého tříletého bratra položil na rozpálenou žehličku.

Lukas byl poté umístěn do internátního zařízení, kam se ale po prázdninách odmítl vrátit. Matka jej nechala vyrůstat samovolně, Lukas tak zůstal několik měsíců bez pomoci, nechodil do školy a jeho chování se značně zhoršovalo. Dopouští se žhářství, krádeží v obchodech, poškozování aut, nemravného chování. Je mu diagnostikována trichotilomanie, poruchy chování, snížení intelektu, dyslexie a dysgrafie, hyperaktivita, astma a sociální handicap. V diagnóze však není přihlédnuto k jeho osobní sexuálně násilné historii.

Lukasovi je určena opatrovnice a je umístěn v dalším internátním zařízení. I zde dochází k sexuálnímu jednání (nikoliv už zneužití). Lukas své matce z internátu telefonicky popisuje, jaké sexuální aktivity v internátu praktikují ostatní chlapci. Opatrovnice místo pochopení Lukasovy situace svaluje vinu na něj. Všude, kde se objeví, se vyskytuje sexuální chování – Lukas jej tedy logicky musí provokovat sám. Dokonce se domnívá, že na sebe Lukas prostřednictvím sexu záměrně upoutává pozornost.

(Hoferová a Švrčinová, 2009, s. 8-9)

1.1.3 Zanedbávání

Zanedbávání *„znamená takový nedostatek péče, který zapříčiňuje vážnou újmu na vývoji dítěte, a to v oblasti tělesné i duševní“*. (DKC, 2012)

Příklady zanedbávání podle DKC (2012):

- *tělesné zanedbávání = neuspokojování tělesných potřeb dítěte*
- *nedostatek přiměřeného jídla, pití, přístřeší, oblečení*
- *nedostatečná lékařská péče, zanedbávání prevence (př. povinného - očkování)*

- *citové zanedbávání = neuspokojování citových potřeb dítěte, nedostatek náklonnosti, lásky*
- *zanedbávání výchovy a vzdělání = neustálá neodůvodněná absence ve škole, nepřiměřená dětská práce bránící naplňování vzdělávání*
- *zanedbávání dozoru = ponechání zejména malých dětí bez adekvátního dohledu*

Dle výše uvedeného můžeme zanedbávání rozdělit do mnoha skupin, například zanedbávání tělesné, citové, výchovy a vzdělání či dozoru. Jako příklad bych uvedla dítě, které je vyhublé, citově oploštělé, jeho absence ve škole vysoká, oděv špinavý. V těchto případech není dítěti poskytnuta základní péče, a tím nejsou uspokojeny jeho základní fyzické nebo psychické potřeby. Myslím si, že se mnohdy může jednat o pasivní přístup ze strany osob, jež mají dítě ve své péči. Avšak i v takovém případě je toto chování neomluvitelné a společensky nepřijatelné, jelikož dítě může být tímto jednáním ohroženo. Domnívám se, že zanedbávání je jednou z lépe rozpoznatelných forem CAN, protože výše uvedené skutečnosti mohou být pro okolí viditelné.

1.1.3.1 Kasuistika zanedbávání

Olga, věk neuveden

Ve 23 hodin se dovolala na Linku Olga. Chvějícím hlasem se svěřuje se svým trápením. Spolužáci se jí smějí kvůli tomu, jak chodí oblékaná. Říkají jí „hadrářko a čarodějnice“. Matka ji obléká do samých starých, potrhaných věcí. Celou zimu chodila jen v teniskách. Když Olga dostane hezké oblečení například od babičky, tak jí ho matka hned zabaví. Nosí ho sama. Veškeré peníze matka používá jen na svůj vzhled. Chodí krásně oblékaná, každý týden ke kadeřníkovi apod.

Někdy Olze nedává nic k jídlu, říká jí, že je tlustá, že musí držet dietu. Přitom Olga měří 160 cm, váží 40 kilogramů. Matka Olze často říká, že je „tlustá špindíra“, že je pro ni roztrhané oblečení vhodné.

Po dlouhém hovoru, ve kterém s konzultantem Linky společně hledali možná řešení, se Olga rozhodla požádat o pomoc sociální pracovnici. Konzultant dívce nabídl, že jí

setkání se sociální pracovnicí může zprostředkovat. Olga souhlasila. Zatímco konzultant pokračoval s dívkou v hovoru, supervizor kontaktoval sociální pracovnici a podrobně ji informoval o Olze, jejím problému a rozhodnutí. Po domluvě se sociální pracovnicí konzultant dívce tlumočil její jméno a přesný popis, kde má kancelář v budově úřadu. Poté se dívka rozloučila a s poděkováním zavěsila.

(Hanušová, 2006, s. 16)

1.1.4 Zvláštní formy CAN

Mimo výše uvedených, existují i další formy syndromu CAN, jež autoři uvádějí pod názvem zvláštní formy. Přehled těchto forem není jednotný. Většina autorů uvádí pouze systémové týrání a Münchhausenův syndrom by proxy. Dunovský (1995) do zvláštních forem CAN zahrnuje i organizované zneužívání, rituální zneužívání a sexuální turismus. Oproti tomu autorka Hanušová (2006) sexuální turismus uvádí jako formu sexuálního zneužívání. Dále tedy vycházím z přehledu autora Dunovského (1995).

Systémové týrání

Systémové týrání je též označováno jako druhotné zneužívání a ponižování neboli sekundární viktimizace. *„Je to forma týrání působená systémem, který byl založen pro pomoc a ochranu dětí a jejich rodin a kterému jsou vystaveny. Jde v podstatě o to, že dítě je takovým systémem péče poškozováno, ač by mu měl být ku prospěchu. Po prvním traumatu, poranění či poškození dítě následuje toto druhotné týrání právě těmi, kteří by měli dítě chránit a po útoku či útocích na ně (anebo nedostatečné péči a zanedbávání) zamezit dalším škodám a prvotní odstranit.“* (Dunovský, 1995. s. 97)

Příklady systémového týrání podle DKC (2012):

- *opakovaná, nadbytečná lékařská vyšetření (zdravotnické instituce)*
- *ponižování, přetěžování, neadekvátní přístup k dítěti (instituce školské)*
- *zanedbávání či špatná péče v kolektivních zařízeních (jesle, MŠ, ZŠ, dětské domovy)*

- *rozhodování o osudu dítěte bez dostatečné objektivní informovanosti o situaci, oddělení dítěte od rodiny tam, kde to není nevyhnutelně nutné (OSPOD, soudy)*
- *nadbytečné přetěžování či trauma způsobené dítěti při kontaktu s policejním, soudním systémem (opakování výslechů, konfrontace s dospělým)*
- *nedůstojné zacházení s dítětem, nedůvěra v to, co dítě říká*
- *obviňování dítěte ("a ty jsi ho svedla"), přenášení zodpovědnosti na dítě*
- *neopodstatněné odebrání dítěte z rodiny*

Týrání je označováno za systémové v případě, kdy systém, jenž by měl dítěti zabezpečit nejen pomoc ale i ochranu, dítě dále vystavuje nepatřičným způsobem dalším traumatizujícím situacím. Může se jednat o situace, kdy je dítě vyšetřováno lékařem či psychologem, vyslýcháno policií, zanedbáváno například školskou institucí. Všechny tyto situace mohou dítěti způsobit duševní nebo fyzickou bolest.

Münchhausenův syndrom by proxy

Další ze zvláštních forem syndromu CAN, je Münchhausenův syndrom by proxy (v zastoupení) někdy také nazýván „syndrom barona Prášila". Jde o situaci, *„kdy rodič(e) nechávají své dítě opakovaně vyšetřovat a léčit, často velmi agresivními a intenzivními způsoby, přičemž vyvolávající příčina domnělé nemoci je buď zcela smyšlena, nebo je to způsob agrese dospělého vůči dítěti v rámci syndromu CAN"*. (Slaný, 2008, s. 16)

Pro Münchhausenův syndrom je typické, že rodič týrá své dítě prostřednictvím podávání smyšlených informací o dítěti, jež má za další následek opakovaná vyšetření nebo další léčení v nepatřičné míře, která dítěti dále ubližují. Je pravděpodobné, že tomu tak rodič koná z důvodu získání jistých výhod.

Organizované zneužívání

„Jedná se o případy závažného sexuálního zneužití dítěte, které jsou organizované skupinou pachatelů či dokonce mezinárodní skupinou. Patří sem např. výroba dětské

pornografie, zprostředkovávání dětské prostituce, nábor dětí pro účely sexuální turistiky, prodej dětí do otroctví apod.“ (Hoferková, 2009, s. 11)

Jak jsem již zmínila, někteří autoři organizované zneužívání uvádějí jako jednu z forem sexuálního zneužívání, což je pochopitelné. Organizované zneužívání může zahrnovat pornografii, kterou bych definovala jako materiál (fotografie nebo nahrávky), který je vytvořen pro sexuální uspokojování „pachatele“. Stejně tak je důležité zmínit dětskou prostituci, která je do této skupiny také zařazena.

Rituální zneužívání

Rituální zneužívání *„souvisí s využíváním symboliky a nadpřirozena v náboženských a magických rituálech. Rituály bývají často spojeny se zneužíváním dětí v organizovaných společenstvích (sektách apod.). V průběhu obřadu či rituálu může docházet ke krutému týrání dítěte, jeho obětování, sexuálnímu zneužití, zraňování apod.“* (Hoferková, 2009, s. 12)

Sexuální turismus

Sexuální turismus *„v praxi znamená, že cizinci přijíždějící do cizí země již se záměrem vyhledat dítě k tomu, aby se jím sexuálně uspokojili“*. (Dunovský, 1995, s. 102)

Mezi organizovaným zneužíváním a sexuální turistikou existuje úzký vztah. V obou případech jde o skupinu pachatelů, jenž vyhledávají dítě, jako oběť svého sexuálního uspokojení.

1.2 Intervence

Než přistoupím k možné intervenci, jinak řečeno pomoci, která by měla být dítěti poskytnuta, pokud se stane obětí domácího násilí, je důležité zmínit následující skutečnosti. Po prostudování odborné literatury, jsem dospěla k důležitému zjištění, kterým bych chtěla poukázat na nutnost spolupráce společnosti při odhalování domácího násilí. Nejde přeci dostatečně intervenovat bez toho, aniž by byla daná

skutečnost objasněna. Proto jsem toho názoru, že k tomu, aby mohla být intervence včas zahájena, je nutná včasná detekce neboli včasné rozpoznání, odhalení, zjištění syndromu CAN a obecně domácího násilí na dětech. Právě k této detekci by měla přispět především společnost, ale i subjekty, jež jsou v této problematice zainteresované. Subjekty by neměly pouze pomáhat nýbrž i vyhledávat možné oběti domácího násilí a společnost by neměla zapomínat na možnost, že může pomoci například ohlášením dané skutečnosti patřičným subjektům. Pokud se tomu tak stane a vznikne možné podezření, že se dítě stalo obětí domácího násilí, je nutná diagnostika, jež by měla potvrdit nebo vyvrátit domácí násilí či syndrom CAN.

Dále uvádím fáze zjišťování syndromu CAN a jeho registraci podle autora Dunovského (1995, s. 177-185), který se jí podrobně věnuje.

První fází je ohlášení. *„Závisí na osobě, která se s daným jevem setká, je schopná jej posoudit a také ochotna (i když povinna) jej ohlásit.“* Je důležité, aby osoba tento jev dokázala vyhodnotit jako rizikový a pro dítě ohrožující.

Druhá fáze je diagnostika, kterou rozumíme *„komplexní činnost interdisciplinárního týmu zjišťujícího a posuzujícího všechny okolnosti ohlášeného nebo jinak odhaleného případu špatného zacházení s dítětem či jeho následků“*.

Třetí fází je potvrzení nebo vyloučení diagnózy *„šetřeného případu, pokud to již v této fázi je možné. Není-li, pak případ nutno považovat za pravděpodobný. Nicméně nutno zde postupovat stejně, jako kdyby šlo o ověřenou diagnózu, tj. hlásíme případ patřičnému orgánu, který pak záležitost přebírá přímo do své kompetence a rozhoduje dále podle dané situace.“*

Poslední čtvrtou fází je registrace syndromu CAN. Registrací (monitoringem) *„rozumíme systém zaznamenávání tohoto jevu v populaci. Umožňuje jeho kvantitativní, ale i kvalitativní analýzu v čase a prostoru“*.

Časově a obsahově jde o velice náročný proces, jehož komplex úkolů přesahuje možnosti jednoho pracovníka jediného subjektu, proto je tolik důležitá jejich vzájemná spolupráce a provázanost. Cílem celého procesu je odhalit domácí násilí a následně začít s účinnou intervencí, směřující k odstranění násilí a minimalizaci možných nepříznivých důsledků. Je důležité postupovat takovým způsobem, aby nebyl narušen další vývoj a život dítěte.

Otázkou je, zda dítě jako oběť ví na koho se obrátit, kde hledat pomoc. I to bylo jednou z otázek, na které jsem se ptala pracovníků jednotlivých subjektů. Na tomto místě uvedu pouhý výčet subjektů, jež jsou součástí pomoci obětem domácího násilí. Jejich činnost a poskytované formy pomoci, uvádím v druhé kapitole této práce. Intervenci tedy poskytují následující subjekty – policie, oddělení sociálně právní ochrany dětí, krizová centra, intervenční centra, psychoterapeutická centra, občanské poradny, linky důvěry, praktičtí lékaři pro děti a dorost a mnoho dalších nestátních neziskových organizací.

Podle mého názoru je více než pravděpodobné, že dítě ví na koho a kam se obrátit, někdy to však z jakéhokoli důvodu neudělá. Například se může za danou skutečnost stydět, mít strach co se bude dít dál, myslet si, že mu stejně nikdo nepomůže. Proto vnímám jako velice důležité řešit tuto problematiku více do hloubky, zabývat se s ní ve školkách a jiných institucích, dostat ji do povědomí nejen společnosti, ale hlavně dětí, jako možných obětí.

1.3 Prevence

Děti je potřeba seznamovat se světem takovým, jaký ve skutečnosti je. Dokázat je připravit na to, že mohou nastat situace, kdy budou vystaveny nebezpečí, kterému budou muset samy čelit. Musíme si uvědomit, že děti nemají dostatek zkušeností a mnohdy nedokáží vyhodnotit to, co je dobré a co zlé. Stejně tak mají omezenou schopnost pojmenovávat věci, činy, problémy, se kterými se za svůj život nikdy nesetkaly. Z toho důvodu je tolik důležitá prevence, která by měla směřovat ke všem lidem žijícím ve společnosti, ale začínat by měla u těch nejmenších nejzranitelnějších. Každá mateřská škola by měla mít vytvořený preventivní program, podle kterého bude děti seznamovat nejen s touto problematikou, ale i s dalším rizikovým chováním. Dále by se mělo preventivně působit na základních, středních a vysokých školách například tím, že v průběhu školního roku budou pořádány besedy s odborníky na tuto problematiku, kteří k dětem hovoří, upozorňují je na možná rizika a nebezpečí, diskutují s nimi. Též je důležité působit na širokou veřejnost formou mediálních spotů, kampaní a osvěty.

V této práci byla již několikrát vyzdvihnuta prevence a popisována jako velice důležitá součást předcházení syndromu CAN. Autor Dunovský (1995, s. 103-111) uvádí primární a sekundární prevenci, oproti tomu Hanušová (2006) tyto dvě již zmíněné formy doplňuje prevencí terciární a kvartální. Dále uvádím a popisuji všechny z možných forem prevence.

„Primární prevence *má za cíl snížení pravděpodobnosti výskytu a vzniku poškození. Je specifická – zaměřená proti rizikům vedoucím ke vzniku poškození (bránit vzniku rizikových skupin obyvatelstva, rizikových životních situací). Nespecifická – podpora zdravého vývoje dítěte a rodiny (vytváření podmínek pro zdravý vývoj, vytvářet vzdělávací a intervenční programy).“* (Provazníková, 1995, s. 37) Primární prevence by měla spočívat v široké osvětě veřejnosti a přijímaní opatření ve prospěch rodin s dětmi, například prostřednictvím sdělovacích prostředků a všech institucí, jež se zabývají touto problematikou. Dále ve vzdělání rodičů, pedagogů, vychovatelů, a dalších, kteří na dítě působí. Také ve výchově pedagogů a lékařů, jež by měla být zaměřena na ochranu a podporu zdravého vývoje dětí a mládeže. V neposlední řadě ve výchově dětí a mládeže ve školách.

*„**Sekundární prevence** má za cíl vyhledávat rizikové skupiny obyvatelstva (rizikoví dospělí a rizikové děti) a rizikové životní situace z hlediska CAN“*. (Provazníková, 1995, s. 38) Za pomoci sekundární prevence jsou vyhledávány skupiny rizikových dětí, dospělých, ale i rodin, kterým je nabízena pomoc při řešení životních situací.

Terciární prevence, je zmiňována *„tehdy, když k aktu násilí nebo k jinému ublížení dítěti došlo, a je třeba zajistit, aby se to neopakovalo, aby dítě nebylo dále poškozováno a aby poškození, k němuž došlo, bylo ve svých důsledcích omezeno na minimum“*. (Provazníková, 1995, s. 39) V těchto případech přichází na řadu diagnostika a následná prognóza, ze které plyne návrh na přijímání dalších opatření.

Kvartální prevence je zmiňována pouze autorkou Hanušovou (2006, s. 21). *„Jedná se o návrat dítěte zpět domů, jestliže v rámci léčby a ochrany dítěte bylo umístěno jinam.“* Podle stejné autorky, je třeba zmínit, že se tento požadavek na prevenci objevuje v anglosaské literatuře, kde je zvláště zdůrazňován význam a postavení rodiny. Autorka se také domnívá, že by se tento typ prevence jistě osvědčil i v České republice.

Podotýká však, že by zde musela fungovat náležitá spolupráce mezi státními i nestátními zařízeními.

Na závěr bych ráda uvedla vládní kampaň, jež je realizována vládou České republiky. Jde o Národní strategii prevence násilí na dětech v České republice na období let 2008 až 2018. V současné době je tedy tato strategie aktuální. Tento dokument popisuje situaci v České republice, definuje vybrané formy násilí na dětech, zabývá se prevencí a uvádí priority národní strategie prevence násilí na dětech, její hlavní a specifické cíle. Prostřednictvím tohoto dokumentu se Úřad vlády snaží řešit problematiku násilí na dětech, kterou vnímá jako celosvětový problém. Poukazuje na nutnost lepší provázanosti, spolupráce a přístupu, které jsou tolik důležité k podpoře primární prevence. Myslím si, že tento apel a snaha o zlepšení nejen primární prevence, ale i ochrany dětí za pomoci spolupráce patřičných orgánů je ze strany vlády na místě.

2 SUBJEKTY PODÍLEJÍCÍ SE NA ODSTRAŇOVÁNÍ A POSTIHU DOMÁCÍHO NÁSILÍ NA DĚTECH

V této kapitole uvádím výčet subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech. Nejprve bylo třeba blíže specifikovat, co subjekty musí splňovat, aby mohly být uvedeny. Subjekty by mohly být rozděleny na státní a nestátní, ale to se nejevilo jako to nejdůležitější. Hlavní ukazatele při výběru byly následující – činnost, působnost a dostupnost subjektů pro občany města Pardubice, cílová skupina a věková kategorie klientů. S přihlédnutím k výše uvedenému vymezení, jde tedy o ty subjekty, jejichž činnost se týká nebo se může týkat cílové skupiny klientů ve věku od 0 do 18 let, kteří jsou nebo mohou být ohroženi domácím násilím. Dále také subjekty, jež působící ve městě Pardubice, ale i ty, jež jsou pro občany města dostupné telefonicky.

Výčet je následující – Stát, Policie, Orgány sociálně právní ochrany dětí a Ostatní důležité subjekty (Krizová centra, Intervenční centra, Psychoterapeutická centra, Občanské poradny, Linky důvěry a Praktičtí lékaři). Poslední uvádím Vybrané subjekty z Registru poskytovatelů sociálních služeb (obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení, atd.), které působí v Pardubicích, ale i ty, které jsou dostupné občanům telefonicky.

Jsem si vědoma toho, že tato práce nedokáže obsáhnout podrobný popis subjektů, proto se zaměřuji na to, co je nejvíce důležité v souvislosti s tématem této práce.

2.1 Stát

Ochranu a zdravý vývoj dítěte by měla zajistit rodina, pokud toho není schopná, je potřeba, aby tuto ochranu zajistil stát. Práva a způsob ochrany dítěte jsou definovány zákony, které stát vytváří, přijímá a řídí se jimi. Mimo jiné se stát snaží působit preventivně, viz „Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období 2008 – 2018“, kterou jsem zmínila v předcházející kapitole.

Považuji za důležité uvést některé právní předpisy, jež upravují zmiňovanou ochranu dítěte a tím mu zajišťují právní postavení ve společnosti, tedy ve státě samotném.

Deklarace práv dítěte (1959) byla přijata Valným shromážděním OSN 20. listopadu 1959 v New Yorku. Tento dokument vyzývá vlády zemí, úřady, organizace, rodiče, muže i ženy, aby uznali práva dětí a dodržovali je, s přihlédnutím k deseti zásadám uvedených v Deklaraci.

Úmluva o právech dítěte (1989) byla přijata Valným shromážděním OSN týž den jako Deklarace práv dítěte avšak o třicet let později roku 1989. Úmluva ve svých 54 článcích, které jsou rozděleny do třech částí, shrnuje ochranu dětí z hlediska všech druhů lidských práv. Zaručuje blaho všech dětí, nárok na zvláštní péči a pomoc, jež dítě pro svou tělesnou a duševní nezralost potřebuje.

Listina základních práv a svobod (2/1993 Sb.) zajišťuje základní práva a svobody všem občanům České republiky tedy i dětem. Listina má 44 článků členěných do šesti hlav. Hlava první garantuje obecná práva, Hlava druhá základní lidská práva a politická práva, Hlava třetí práva národnostních a etnických menšin, Hlava čtvrtá hospodářská, sociální a kulturní práva, Hlava pátá právo na soudní a jinou právní ochranu, Hlava šestá zmiňuje společná ustanovení.

Zákon o sociálně právní ochraně dětí (359/1999 Sb. a 401/2012 Sb., kterým se mění zákon 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí) vyzdvihuje sociálně právní ochranu dětí, která podle tohoto zákona náleží všem dětem bez rozdílu. Pokud by tato práva nebyla naplněna ze strany rodičů, zákon zaručuje ochranu a pomoc dětem v rozsahu potřebném k jejich ochraně, a to prostřednictvím státu.

2.2 Policie ČR

Policie České republiky je dalším subjektem, který se podílí na odstraňování a především na postihu domácího násilí páchaného na dětech.

Policie poskytuje *„v rozsahu své působnosti pomoc každému, kdo se na ni obrátí.* (Představenstvo BKB, o.s., 2009). Stejný zdroj uvádí, že je Policie povinna přijmout trestní oznámení (ústní čí písemné), které může podat jak oběť, tak svědek. *„Policie*

nemá pravomoc a možnost vstupovat do soukromého života a řešit konflikty v rodinných vztazích, avšak zasáhne, dojde-li v rodině k protiprávnímu jednání vůči zájmům chráněným zákonem – to jsou zejména život a zdraví občanů, jejich práva a majetek.“ (Představenstvo BKB, o.s., 2009).

„Pomáhat a chránit“ – tato slova jsou heslem Policie České republiky. Věřím, že pokud se dítě ocitne v nebezpečí a obrátí se na Policii, ať už fyzicky nebo telefonicky (linka 158), bude mu poskytnuta náležitá pomoc i ochrana. Vnímám jako důležité zmínit nutnost zvyšování povědomí o dané problematice ze strany společnosti, aby dítě vědělo, že se může obrátit nejen na Policii, ale i na další subjekty.

2.3 Orgány sociálně právní ochrany dětí

Zákonem 359/1999 Sb. je na území české republiky zaručena sociálně právní ochrana dětí, kterou zabezpečují úřady městských obvodů nebo městských úřadů a magistráty statutárních měst, a dále se podílejí na její realizaci obecní úřady obcí s rozšířenou působností, odbory sociálních věcí a jejich oddělení sociálně právní ochrany dětí.

Orgány sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) poskytují pomoc dětem, které se ocitly v situaci, jež by mohla mít vliv na jejich příznivý vývoj a mohla ohrozit jejich život. *„Každý, kdo je obeznámen s případem dítěte strádajícího v důsledku trestného činu či přestupku, by měl informovat sociální pracovníky místně příslušného úřadu (telefonicky, písemně, nejlépe však osobně). Oznamující osoby jsou chráněny anonymitou! Sociální pracovníci jsou povinni na každé oznámení reagovat, zjistit závažnost situace a po vyhodnocení přijmout opatření k ochraně dětí.“* (Představenstvo BKB, o.s., 2009). OSPOD poskytne *„obětem rady (i dalším zúčastněným osobám) a informace ve věcech právních (péče o děti, rozvod, sociální dávky, trestní oznámení aj.) a podle povahy případu vstoupí v jednání s dalšími institucemi (policie, soudy aj.)“*. (Tamtéž, 2009)

Oddělení sociálně právní ochrany dětí zabezpečuje odbor sociálních věcí magistrátu města Pardubice. Jak uvádí web města Pardubice (2014), OSPOD v rámci výkonu státní správy zajišťuje sociálně právní poradenství rodinám s nezletilými dětmi a také 24 hodinovou pracovní pohotovost pro případy poskytnutí bezodkladné pomoci nezletilým

dětem. Dále v rámci zákonných kompetencí rozhoduje o uložení povinnosti rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu nezletilých dětí využít pomoci odborného poradenského zařízení a také rozhoduje o odmítnutí písemné žádosti rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte o nahlédnutí do spisové dokumentace vedené o dítěti (podle Město Pardubice, 2014).

Součástí odboru sociálních věcí magistrátu města Pardubice je oddělení sociálně právní ochrany dětí, na kterém působí pracovníci péče o rodinu, kurátoři pro mládež, pracovníci náhradní rodinné péče a pracovníci komise pro sociálně právní ochranu dětí. Níže uvádím to, co v těchto jednotlivých odvětvích pracovníci řeší (podle Město Pardubice, 2014).

Pracovníci **Péče o rodinu a děti** řeší *„nedostatečnou péči o nezletilé děti a podávají návrhy soudu na omezení, zbavení nebo pozastavení výkonu rodičovské zodpovědnosti“*. Dále podávají podněty na *„zahájení trestního stíhání rodičů či jiných osob zodpovědných za výchovu dítěte, je-li podezření ze spáchání trestného činu proti dítěti“*. Také podávají podněty soudu *„na uložení výchovného opatření, na nařízení ústavní výchovy nezletilých dětí a sledování výkonu ústavní a ochranné výchovy“*. Mimo jiné se zabývají problematikou zneužívaných, zanedbávaných a týraných dětí a řeší *„neodkladné úkony v případě, ocitne-li se nezletilé dítě bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy“*. Důležité je zmínit, že pracovníci Péče o rodinu a děti zastupují děti, pokud je nemohou zastupovat jejich rodiče. V neposlední řadě spolupracují s Komisí pro sociálně právní ochranu dětí. (Tamtéž, 2014).

Kurátoři pro mládež řeší *„problematiku nezletilých dětí, které se dopustily činu jinak trestného, a mladistvých, u nichž bylo zahájeno trestní stíhání, případně kteří se dopustili přestupku. V rámci trestního řízení ve věcech nezletilých a mladistvých pachatelů trestné činnosti spolupracují s orgány činnými v trestním řízení (policie, státní zastupitelství, soudy pro mládež) zejména při poskytování součinnosti při jednotlivých úkonech a dále při zjišťování poměrů mladistvé či nezletilé osoby. Účastní se hlavního soudního líčení v trestních věcech mladistvých a nezletilých v pozici účastníka řízení s právem podávat soudu návrhy a opravné prostředky. V rámci zákonných kompetencí řeší problematiku dětí a mladistvých s opakovanými výchovnými problémy závažnějšího charakteru, při čemž úzce spolupracují se školami, zájmovými*

organizacemi, občanskými sdruženími, úřady práce, probační a mediační službou atp. Podávají návrhy a podněty soudu případně na uložení výchovného opatření. Úzce spolupracují se školskými zařízeními pro výkon ústavní a ochranné výchovy, případně s věznicemi, kde pravidelně sledují dodržování práv nezletilých dětí a mladistvých umístěných v těchto zařízeních. Spolupracují s Komisí pro sociálně právní ochranu dětí.“ (Město Pardubice, 2014).

Pracovníci **Náhradní rodinné péče** (NRP) řeší *„podávání návrhů soudu na osvojení a na pěstounskou péči, vedení evidence žadatelů o NRP, vedení evidence dětí vhodných pro NRP ve spolupráci se zařízeními pro výkon ústavní výchovy“* (Tamtéž, 2014). Pracovníci NRP vyhledávají děti vhodné k osvojení nebo ke svěření do pěstounské péče, ale i osoby vhodné stát se osvojiteli či pěstouny a přijímají a následně zpracovávají jejich žádosti. Po svěření dětí do výchovy jiných fyzických osob než rodičů, pracovníci pravidelně sledují vývoj dětí. Pracovníci NRP mohou vykonávat funkci opatrovníka nebo poručníka nezletilých dětí.

Komise pro sociálně právní ochranu dětí *„je zřízena starostou obce jako zvláštní orgán obce s rozšířenou působností, a to dle § 38 zákona č.359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, v platném znění“* (Tamtéž, 2014). Komise pro sociálně právní ochranu dětí *„rozhoduje o vydání pověření k výkonu sociálně právní ochrany dětí, pokud právnická nebo fyzická osoba žádá o pověření ke zřízení výchovně rekreačního tábora pro děti a koordinuje výkon sociálně právní ochrany dětí v rámci správního obvodu“* (Tamtéž, 2014).

Krajský úřad (KÚ) Pardubického kraje má ve své agendě náhradní rodinnou péči a také metodickou, konzultační, poradenskou a kontrolní činnost v oblasti sociálně právní ochrany. Podle Krajského úřadu Pardubického kraje (2011) popisuji, co jednotlivé agendy zabezpečují.

Náhradní rodinná péče KÚ vede evidenci pro účely zprostředkování náhradní rodinné péče, rozhoduje o přerušení zprostředkování osvojení či pěstounské péče, dále o vyřazení dětí nebo žadatelů z evidence, a také zprostředkovává osvojení a svěření dítěte do pěstounské péče.

Metodická, konzultační, poradenská a kontrolní činnost KÚ je realizována pracovními poradami a konzultacemi, kontrolou výkonu sociálně právní ochrany, koordinací činnosti týkající se prevence kriminality, spoluprací se školami, školskými zařízeními, policií, soudy a dalšími institucemi (MPSV, MZ, MV).

Díky výše uvedenému výčtu kompetencí, které spadají do agendy oddělení sociálně právní ochrany dětí, si dovoluji tvrdit, že oddělení sociálně právní ochrany dětí a práce jejich pracovníků, jsou v celém systému ochrany dětí tím nejdůležitějším článkem. Nejen, že se OSPOD snaží předcházet vzniku ohrožení dítěte, vhodným způsobem působit na rodinu, ale hlavně v případě, kdy dojde k ohrožení dítěte, dokáže okamžitě zajistit za pomoci dalších opatření jeho ochranu.

2.4 Ostatní důležité subjekty

Další subjekty, které stojí za pozornost v souvislosti s problematikou domácího násilí, jsou Krizová centra, Intervenční centra, Psychoterapeutická centra, Občanské poradny, Linky důvěry a Praktičtí lékaři. Tento výčet ostatních důležitých subjektů uvádím nejen proto, že jim je z pohledu autorek Mufsonové, Kranzové (1996) a Elliottové (1995) přikládán velký význam v kontextu pomoci obětem domácího násilí, ale i z důvodu, že některé z těchto subjektů jsou označeny Představenstvem BKB, o.s. (2009) jako navazující služby pomoci obětem násilí v České republice. Zmíním se o jejich činnosti pouze okrajově v následujícím přehledu.

Krizová centra poskytují intervenci formou ambulantní a pobytové služby klientům, kteří se ocitli v tíživé životní situaci, jež by mohla ohrozit jejich zdraví nebo život a je jim jakýmkoli způsobem znemožněno se s touto situací vyrovnat vlastními silami. Například Dětská krizová centra poskytují pomoc dětem i jejich rodinám a zaměřují se na diagnostiku, terapii a prevenci týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí.

Intervenční centra poskytují ambulantní, terénní i pobytové služby lidem ohroženým násilným chováním ze strany blízkých osob s nimi společně žijících. Centra tedy poskytují sociální pomoc, sociálně právní pomoc, psychologickou pomoc a azylové ubytování.

Psychoterapeutická centra poskytují pomoc většinou formou ambulantní služby, a to klientům všech věkových kategorií, tedy jak dětem, dospělým, tak i seniorům. Pracovníci těchto center jsou připraveni pomoci klientům v různých životních situacích, kterými může být osobní nebo rodinný problém, životní krize a další.

Občanské poradny pomáhají klientům při řešení tíživých životních situací. Poskytované služby poraden zasahují do mnoha oblastí lidského života – rodiny a mezilidských vztahů, majetkových vztahů, pracovního práva, sociální pomoci, školství, vzdělání atd. Poradny také poskytují potřebné informace a kontakty na jiná pracoviště, které by mohla klientům pomoci.

Linky důvěry poskytují telefonickou krizovou pomoc. Pracovníci linek důvěry telefonicky pomáhají klientům, kteří se ocitli v tísni či prožívají jakoukoli krizovou situaci. Myslím si, že jsou jednou z nejlépe dostupných služeb díky možnosti zprostředkování kontaktu po telefonu.

Praktičtí lékaři zajišťují léčebnou a preventivní péči. V případě, kdy dojde k fyzickému ublížení a může být ohrožen i život jedince, měla by být vyhledána lékařská pomoc.

2.5 Vybrané subjekty z Registru poskytovatelů sociálních služeb

Dalšími subjekty, které je nutné uvést, jsou poskytovatelé sociálních služeb registrovaní v Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV na základě zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách. Výčet poskytovatelů sociálních služeb je velice obsáhlý, lze v něm vyhledávat podle kraje, druhu sociální služby, formy poskytování sociální služby, cílové skupiny klientů, věkové kategorie klientů, atd., avšak vyhledávání pomocí těchto filtrů je někdy nepřesné. Je potřeba informace zkontrolovat na webových stránkách, pokud jsou dostupné.

Primárně jsem se zaměřila na poskytovatele sociálních služeb, kteří jsou dostupní ve městě Pardubice, s ohledem na cílovou skupinu a věkovou kategorii klientů, vyhovující požadavkům zaměření této práce. Také uvádím poskytovatele sociální

služby Telefonická krizová pomoc. I přesto, že nesídlí ve městě Pardubice, jsou klientům dostupní telefonicky.

Cílovou skupinou jsou – děti ohrožené společensky nežádoucími jevy, oběti domácího násilí, oběti trestné činnosti, oběti obchodu s lidmi, osoby komerčně zneužívané, osoby v krizi, rodiny s dítětem/dětmi. Věkové kategorie klientů jsou - děti kojeneckého věku (do 1 roku), děti předškolního věku (1 - 6 let), mladší děti (7 –10 let), starší děti (11 – 15 let), dorost (16 – 18 let). Uvádím i poskytovatele sociálních služeb, jejichž věková kategorie klientů je bez omezení věku.

Při popisu následujících sociálních služeb, jsem vycházela z informací uvedených v Registru poskytovatelů sociálních služeb MPSV, ale také z webových stránek každého z poskytovatelů sociální služby.

2.5.1 Odborné sociální poradenství, Pardubice

Sociální poradenství poskytuje informace a pomoc osobám, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci. Tuto službu poskytují občanské poradny, rodinné a manželské poradny, poradny pro oběti trestných činů a domácího násilí, poradny pro osoby se zdravotním postižením, pro seniory atd. V Pardubicích poskytuje své služby Poradna Bílého kruhu bezpečí, o.s., Občanská poradna Pardubice a Poradna pro rodinu pardubického kraje.

Bílý kruh bezpečí, o.s.

Poradna Bílého kruhu bezpečí, o.s. , Pardubice

(17. listopadu 237, Pardubice I-Zelené Předměstí, 530 02 Pardubice 2)

Telefon: 732 923 462

E-mail: bkb.pardubice@bkb.cz

Web: www.bkb.cz

Bílý kruh bezpečí, o.s. vznikl 4. září roku 1991. Toto občanské sdružení poskytuje bezodkladnou kombinovanou pomoc obětem kriminality, která obsahuje poskytnutí právních informací, psychologické poradenství a sociální poradenství. Pomoc Bílého

kruhu bezpečí (BKB) je poskytována prostřednictvím Celostátní sítě poraden BKB, Centrály BKB, Linky BKB, DONA linky a Intervenčního centra BKB. Pomoc poskytují odborně způsobilí poradci, konkrétně právníci, psychologové, sociální pracovníci, lékaři. Pomoc Bílého kruhu je komplexní, což znamená, že oběti mohou v jedné poradně řešit komplex svých aktuálních problémů a otázek, jak v oblasti práva, tak v oblasti psychosociální. Vždy se respektují individuální potřeby oběti a její osobnost, přihlíží se také k okolnostem trestného činu. Další z činností BKB je předkládání podnětů k zákonodárným iniciativám, tedy spolupráce při tvorbě zákonů. Dále osvěta, vlastní projekty a účast v mezinárodních projektech. V neposlední řadě spolupráce s nestátními organizacemi, státní správou a místní samosprávou ČR, stejně tak zahraniční spolupráce.

Jednou z poraden Bílého kruhu bezpečí, o.s. je Poradna Pardubice, která vznikla 4. května roku 1999. Poradna poskytuje nadstandardní pomoc zvlášť zranitelným obětem trestných činů a pozůstalým po obětech prostřednictvím případové manažerky. Forma poskytované sociální služby je ambulantní i terénní. Cílovou skupinou jsou oběti domácího násilí, oběti obchodu s lidmi, oběti trestné činnosti, a to bez omezení věku.

(podle Představenstvo BKB, o.s., 2009)

(podle MPSV - Registr poskytovatelů sociálních služeb, nedatováno)

Občanská poradna Pardubice, o.s.

(17. listopadu 237, Pardubice I-Zelené Předměstí, 530 02 Pardubice 2)

Telefon: 466989574

E-mail: op.pce@seznam.cz

Web: www.obcanskaporadnapardubice.cz

Občanská poradna Pardubice, o. s. je nestátní nezisková organizace, která byla založena v roce 2002 s cílem umožnit občanům regionu Pardubického kraje a města Pardubic přístup ke kvalitnímu poradenství sociálně právního charakteru. Dne 8. Června 2004 se organizace stala členskou poradnou Asociace občanských poraden. Na poradnu se mohou obrátit všichni občané, kteří se ocitli v obtížné životní situaci, nebo jim taková

situace hrozí a hledají podporu při jejím řešení. Je určena pro všechny uživatele bez rozdílu národnosti, věku, pohlaví, náboženského vyznání, politického zařazení, sexuální orientace, zdravotního stavu či sociálního postavení. Služby jsou poskytovány formou informací, rad a další případné pomoci v těchto oblastech - majetkoprávní vztahy, rodina a partnerské vztahy, finanční a rozpočtová problematika, bydlení, občanské soudní řízení, pracovně-právní vztahy a zaměstnanost, ochrana spotřebitele, sociální dávky, sociální služby, pojištění, zdravotnictví, školství a vzdělání, ekologie a životní prostředí, základy práva ČR, právní systém EU, veřejná správa, ústavní právo, trestní právo. Forma poskytované sociální služby je ambulantní. Cílovou skupinou jsou oběti domácího násilí, oběti trestné činnosti, osoby bez přístřeší, osoby komerčně zneužívané, osoby se zdravotním postižením, osoby v krizi, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, rodiny s dítětem/dětmi, senioři. Služba je poskytována s ohledem na věk klientů, a to dorost (16 – 18 let), mladí dospělí (19 – 26 let), dospělí (27 – 64 let), mladší senioři (65 – 80 let), starší senioři (nad 80 let).

(podle Občanská poradna Pardubice, nedatováno)

(podle MPSV - Registr poskytovatelů sociálních služeb, nedatováno)

Poradna pro rodinu Pardubického kraje

(Mozartova 449, Pardubice II-Polabiny, 530 09 Pardubice 9)

Telefon: 466 263 080, 603 273 948

E-mail: reditel@poradnapardubice.cz, pardubice@poradnapardubice.cz

Web: www.poradnapardubice.cz

Poradna pro rodinu Pardubického kraje poskytuje odborné sociální poradenství klientům, kteří mají problémy v osobních, partnerských, rodinných a mezilidských vztazích nebo žijí osaměle. Klientům poskytuje psychologickou, psychoterapeutickou a psychosociální pomoc. Poradna pro rodinu Pardubického kraje spolupracuje s mnoha subjekty, kterými jsou Krajský úřad Pardubice, Magistrát města Pardubice, Městské úřady jednotlivých měst, Okresní soudy, Úřad práce, Policie, Oddělení sociálně právní ochrany dětí, ale i speciální lékaři, psychologové, terapeuti a psychoterapeuti. Také spolupracuje s psychiatrickým oddělením Krajské nemocnice Pardubice a ostatními

ambulantními psychiatry a klinickými psychology. Stejně tak s neziskovými organizacemi (Občanské sdružení Péče o duševní zdraví v regionu Pardubice, Občansko – právní poradna Pardubice, Amalthea, DONA linka, Bílý kruh bezpečí) a jinými institucemi (Pedagogicko – psychologická poradna). Forma poskytované sociální služby je ambulantní. Cílovou skupinou jsou oběti domácího násilí; osoby v krizi; osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy; rodiny s dítětem/dětmi; senioři, a to bez omezení věku.

(podle Poradna pro rodinu pardubického kraje, 2012)

(podle MPSV - Registr poskytovatelů sociálních služeb, nedatováno)

2.5.2 Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, Pardubice

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují služby dětem a mládeži ohroženým sociálně patologickými jevy a sociálním vyloučením. Cílem nabízené ambulantní služby je zlepšit kvalitu života, předcházet rizikům souvisejícím se způsobem života cílové skupiny a v případě zájmu řešit nepříznivou sociální situaci. Služba obsahuje především výchovné a vzdělávací činnosti a pomáhá dětem a mladistvým při prosazování jejich zájmů.

SKP - CENTRUM, o.p.s.

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež - Free klub

(Jungmannova 2550, Pardubice I-Zelené Předměstí, 530 02 Pardubice 2)

Telefon: 774658593

E-mail: freeklub@skp-centrum.cz

Web: www.skp-centrum.cz

Obecně prospěšná společnost SKP-CENTRUM působí od roku 1992. V současné době poskytuje osmnáct sociálních služeb. Posláním obecně prospěšné společnosti je pomáhat osobám v tísni a osobám ohroženým sociálním vyloučením, tedy seniorům, zdravotně postiženým, lidem v krizi a bez přístřeší, obětem domácího násilí, dětem a mladým dospělým bez fungujícího rodinného zázemí a příslušníkům minorit.

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež – Free klub, SKP-CENTRUM o.p.s. pomáhá dětem a mladým lidem, kteří zažívají nepříznivou sociální situaci. Zařízení poskytuje informace, odbornou podporu a pomoc. Forma poskytované sociální služby je ambulantní. Cílovou skupinou jsou děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy.

(podle SKP – CENTRUM, o.p.s., 2011)

(podle MPSV - Registr poskytovatelů sociálních služeb, nedatováno)

2.5.3 Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, Pardubice

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi jsou ambulantní služby určené rodinám s dětmi, ve kterých by mohl být ohrožen vývoj dítěte v důsledku nepříznivé sociální situace. Tato služba nabízí výchovné, vzdělávací, aktivizační a terapeutické činnosti a pomáhá při prosazování práv a zájmů.

Fond ohrožených dětí

Pobočka FOD Pardubice

(Nerudova 880, Pardubice I-Zelené Předměstí, 530 02 Pardubice 2)

Telefon: 466 530 981

E-mail: fod.pardubice@fod.cz

Web: www.fod.cz

Fond ohrožených dětí (FOD) je nestátní nezisková organizace, která působí na území České republiky od roku 1990. Jde o největší nestátní neziskovou organizaci na ochranu dětí v České republice. Pomoc směřuje k ohroženým dětem (týraným, zanedbávaným, zneužívaným opuštěným, nebo jinak sociálně ohroženým) s pověřením k výkonu sociálně právní ochrany dětí. V současné době FOD provozuje regionální pobočky zaměřené na terénní sociální práci a sanaci rodiny, mediační centra pro řešení rozvodových sporů, azylové domy pro rodiny s dětmi a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek. Další z řady neopomenutelných činností FOD, je vyhledávání náhradních rodin pro děti, hmotná a poradenská pomoc náhradním i

vlastním rodinám, a provoz krizové linky pro matky, které tají těhotenství. V neposlední řadě osvěta a snaha o zlepšení legislativy i praxe na úseku ochrany dětí.

Pobočky FOD, které jsou rozmístěné téměř po celé České republice, poskytují pomoc rodinám a dětem, které se ocitly v těžké životní situaci, kterou může být ztráta bydlení, nedostatek prostředků nebo jiná krizová situace. Pracovníci poboček FOD jsou připraveni pomoci s řešením těchto situací. Forma poskytované sociální služby je ambulantní i terénní. Cílovou skupinou jsou děti a mládež ohrožené společensky nežádoucími jevy, oběti domácího násilí, oběti trestné činnosti, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, rodiny s dítětem/dětmi. Není uvedena přesná věková kategorie klientů. Je zdůrazněno, že jsou zahrnuty všechny uvedené cílové skupiny, případně ostatní okruhy osob jsou cílovou skupinou v případě, že se jedná o zájem nezletilého nebo nezaopatřeného dítěte.

(podle Fond ohrožených dětí, 2012-2014)

(podle MPSV - Registr poskytovatelů sociálních služeb, nedatováno)

Amalthea, o.s.

(Husova 199, 530 03 Pardubice)

Telefon: 466 302 058

E-mail: amalthea@amalthea.cz

Web: www.amalthea.cz

Občanské sdružení Amalthea, o.s. poskytuje sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a je pověřena sociálně právní ochranou dětí. Posláním občanského sdružení je podpora rodiny s cílem naplnit potřeby dětí skrze poskytované sociální služby a další odborné aktivity, kterými jsou - osvěta, informační a vzdělávací činnost, spolupráce a komunikace se státními i nestátními institucemi, nabídka dostupných služeb v oblasti náhradní rodinné péče, podpora klientů v obtížné životní situaci. Forma poskytované sociální služby je ambulantní a terénní. Cílovou skupinou jsou rodiny s dítětem / dětmi, a to bez omezení věku.

(podle Amalthea, 2008-1014)

(podle MPSV - Registr poskytovatelů sociálních služeb, nedatováno)

2.5.4 Sociální rehabilitace, Pardubice

Služby sociální rehabilitace se zaměřují na získání potřebných dovedností směřujících k získání samostatnosti a soběstačnosti.

Fond ohrožených dětí

Zařízení FOD Klokánek v Pardubicích

(Nerudova 880, Pardubice I-Zelené Předměstí, 530 02 Pardubice 2)

Telefon: 466 530 981

E-mail: klokanek.pardubice@fod.cz

Web: www.fod.cz

Základní popis nestátní neziskové organizace Fond ohrožených dětí viz výše v podkapitole Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi.

Klokánek je projekt Fondu ohrožených dětí. První Klokánek byl otevřen v Žatci v září roku 2000. Jde o rodinnou alternativu ústavní péče s cílem nabídnout dítěti přechodnou rodinnou péči namísto té ústavní, a to po dobu, dokud se nemůže vrátit do své původní rodiny, nebo dokud dítěti není nalezena trvalá náhradní rodinná péče (osvojení, pěstounská péče, svěření do výchovy třetí osoby). Průměrná doba pobytu dítěte v Klokánku je šest měsíců. Klokánky mají pověření Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) jako zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, mohou proto týrané a zneužívané děti přijmout i bez souhlasu rodičů až do doby, než je rozhodnuto o předběžném opatření. Také mohou přijímat děti na základě žádosti rodičů, soudního rozhodnutí, žádosti orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) i na základě žádosti samotného dítěte či osoby, která dítě nalezne opuštěné nebo v jiné krizové situaci. Výhodou je nepřetržitý provoz, proto mohou kdykoli přijmout i novorozence, jejichž matky tají těhotenství a porodí mimo zdravotnické zařízení. Klokánky vychází z principu, že jedna osoba „teta“ nebo „strýc“ pečuje v samostatných bytech maximálně o tři až čtyři děti, především proto, že děti vyžadují velmi intenzivní péči. Forma poskytované sociální služby je pobytová. Cílovou skupinou jsou děti a mládež ohrožené společensky nežádoucími jevy, oběti domácího násilí, oběti trestné činnosti. Služba je poskytována s ohledem na věk klientů, a to dětem kojeneckého věku (do 1 roku), dětem

předškolního věku (1 - 6 let), mladším dětem (7 –10 let), starším dětem (11 – 15 let) a dorostu (16 – 18 let).

(podle Fond ohrožených dětí, 2012-2014)

(podle MPSV - Registr poskytovatelů sociálních služeb, nedatováno)

2.5.5 Telefonická krizová pomoc

Telefonická krizová pomoc poskytuje intervenci osobám, které se ocitly v obtížné životní situaci, krizi nebo v jakékoli tísni. Tato pomoc je založena na jednorázovém nebo opakovaném telefonickém kontaktu klienta s pracovníkem telefonické krizové pomoci. Jak jsem zmínila v úvodu druhé kapitoly, uvádím některé z poskytovatelů telefonické krizové pomoci. I přesto, že nesídlí ve městě Pardubice, tak je tato služba dostupná klientům telefonicky.

Dětské krizové centrum, o.s.

(V Zápolí 1250/21, Praha 4 – Michle, 141 00 Praha 4)

Linka důvěry DKC

Telefon: 241 484 149, 777 715 215

E-mail: problem@ditekrize.cz

Web: www.ditekrize.cz, www.linkaduverydkc.cz

Občanské sdružení Dětské krizové centrum, o.s. je provozovatelem Dětského krizového centra, Linky důvěry a Právní poradny. Sdružení usiluje především o naplňování Úmluvy o právech dítěte.

Dětské krizové centrum (DKC) bylo založeno již v roce 1992. Specializuje se na problematiku týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí (syndrom CAN). Působí v oblasti primární, sekundární a terciární prevence. Odborný pracovní tým tvoří psychologové, terapeuti, sociální pracovníci, právníci. DKC úzce spolupracuje s dalšími odborníky (pediatry, dětskými psychiatry i psychiatry pro dospělé, gynekology, sexuology, s orgány sociálně-právní ochrany dětí, kriminalisty, vyšetřovateli, soudci). Linka důvěry Dětského krizového centra (LD DKC) funguje od září roku 1996

v nepřetržitém provozu. V roce 2005 byla Lince důvěry DKC udělena akreditace Českou asociací pracovníků linek důvěry, a tím se zařadila mezi přední linky důvěry v celé České republice. Posláním Linky důvěry DKC je poskytovat nepřetržitě dostupnou odbornou pomoc nejen dětem, ale i dospělým, kteří se setkali s problematikou syndromu CAN nebo se ocitli v krizové životní situaci, která se může týkat různých oblastí života. Linka důvěry DKC není pouze telefonická, lze použít další komunikační formy jako email, chat a skype. Forma poskytované sociální služby je terénní. Cílovou skupinou jsou děti a mládež ohrožené společensky nežádoucími jevy; oběti domácího násilí; oběti trestné činnosti; osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách; osoby s jiným zdravotním postižením; osoby v krizi; osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy; rodiny s dítětem/dětmi, a to bez omezení věku.

(podle DKC, 2012)

(podle MPSV - Registr poskytovatelů sociálních služeb, nedatováno)

Bílý kruh bezpečí, o.s.

DONA linka - pro nepřetržitou telefonickou pomoc obětem domácího násilí

(U Trojice 1042/2, Praha 5-Smíchov, 150 00 Praha 5)

Telefon: 251 511 313, 251 511 919

E-mail: dona.linka@bkb.cz

Web: www.donalinka.cz, www.domacinasili.cz

Základní popis občanského sdružení Bílý kruh bezpečí, o.s. viz výše v podkapitole Odborné sociální poradenství.

DONA linka pracuje v nepřetržitém provozu od 11. září 2001, je sociální službou telefonické krizové pomoci pro osoby ohrožené domácím násilím. Poskytuje okamžitou odbornou psychologickou, právní, organizační a morální podporu. Pomáhá každému, kdo je ohrožen domácím násilím nebo je svědkem domácího násilí. Forma poskytované sociální služby je terénní. Cílovou skupinou jsou oběti domácího násilí, oběti trestné činnosti, a to bez omezení věku.

(podle Bílý kruh bezpečí, o.s., 2007)

(podle MPSV - Registr poskytovatelů sociálních služeb, nedatováno)

Bílý kruh bezpečí, o.s.

Centrála Bílého kruhu bezpečí, o.s., nonstop telefonická krizová pomoc

(U Trojice 1042/2, Praha 5-Smíchov, 150 00 Praha 5)

Telefon/ Fax: 257 317 110, 251 512 299

E-mail: centrala.praha@bkb.cz, bkb.praha@bkb.cz

Web: www.bkb.cz

Základní popis občanského sdružení Bílý kruh bezpečí, o.s. viz výše v podkapitole Odborné sociální poradenství.

Nonstop telefonická krizová pomoc Bílého kruhu bezpečí nabízí pomoc obětem trestných činů (týrání osoby žijící ve společném obydlí, týrání svěřené osoby, pohlavní zneužití, znásilnění, vydírání, podvod, loupež, krádež, ublížení na zdraví, omezení osobní svobody, nebezpečné pronásledování, porušování domovní svobody, poškození cizí věci, aj.). Forma poskytované sociální služby je terénní. Cílovou skupinou jsou oběti domácího násilí, oběti obchodu s lidmi, oběti trestné činnosti, a to bez omezení věku.

(podle Představenstvo BKB, o.s., 2009)

(podle MPSV - Registr poskytovatelů sociálních služeb, nedatováno)

Sdružení Linka bezpečí

Linka bezpečí

(Ústavní 91/7, Praha 8 - Bohnice, 181 00 Praha 81)

Telefon: 266 727 979

E-mail: info@linkabezpeci.cz

Web: www.linkabezpeci.cz

Sdružení Linka Bezpečí dětí a mládeže bylo založeno v dubnu roku 1994 s cílem zajišťovat pomoc a ochranu dětem a mladistvým v tíživých životních situacích. Sdružení Linka Bezpečí je akreditováno v rámci systému sociálně-právní ochrany dětí v ČR a je členem celosvětové Asociace dětských linek důvěry Child Helpline International. Sdružení provozuje Linku bezpečí, Službu Vzkaz domů, Internetovou linku, Chat linky bezpečí a Rodičovskou linku.

Linka bezpečí zahájila činnost telefonické krizové intervence v září roku 1994. Linka funguje nepřetržitě 24 hodin denně. I přesto, že proběhlo v roce 2008 přečíslování bezplatné telefonní Linky bezpečí, z telefonního čísla 800 155 555 na evropské číslo 116 111, i dnes se děti z celé České republiky mohou dovolat na dříve používané a více známé telefonní číslo. Forma poskytované sociální služby je terénní. Cílovou skupinou jsou děti a mládež ohrožené společensky nežádoucími jevy; osoby komerčně zneužívané; osoby v krizi; osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy. Služba je poskytována s ohledem na věk klientů, a to mladší děti (7 –10 let), starší děti (11 – 15 let), dorost (16 – 18 let) a mladí dospělí (19 – 26 let).

(podle Linka bezpečí, 2012-2014)

(podle MPSV - Registr poskytovatelů sociálních služeb, nedatováno)

Ztracené dítě, o.s.

Linka ztracené dítě

(Francouzská 366/34, Praha 2 - Vinohrady, 120 00 Praha 2)

Telefon: 116000

E-mail: info@ztracenedite.cz

Web: www.ztracenedite.cz

Nepolitická, humanitární a nezisková organizace Ztracené dítě, o.s. vznikla 10. února roku 2012. Organizace zajišťuje provoz Linky Ztracené dítě (116 000) a Linky první psychické pomoci (116 123). Cílem organizace je poskytovat zdarma nepřetržitou telefonickou krizovou pomoc, a tím pomáhat dětem i dospělým, kteří se ocitli v tíživé životní situaci nebo prožívají krizi. Může jít o situace jako útěk, ztráta blízké osoby,

pohřešování, sexuální zneužívání, vykořisťování, aj. Forma poskytované sociální služby je terénní. Cílovou skupinou jsou děti a mládež ohrožené společensky nežádoucími jevy; imigranti a azylanti; oběti domácího násilí; oběti obchodu s lidmi; oběti trestné činnosti; osoby bez přístřeší; osoby do 26 let věku opouštějící školská zařízení pro výkon ústavní péče; osoby komerčně zneužívané; osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách; osoby s chronickým duševním onemocněním; osoby s chronickým onemocněním; osoby s jiným zdravotním postižením; osoby s kombinovaným postižením; osoby s mentálním postižením; osoby s tělesným postižením; osoby se sluchovým postižením; osoby se zdravotním postižením; osoby se zrakovým postižením; osoby v krizi; osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách; osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy; pachatelé trestné činnosti; rodiny s dítětem/dětmi; senioři; etnické menšiny, a to bez omezení věku.

(podle Ztracené dítě, 2014)

(podle MPSV - Registr poskytovatelů sociálních služeb, nedatováno)

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část této diplomové práce by měla vycházet z poznatků nashromážděných v části teoretické. Myslím si, že jsem v teoretické části práce zmínila vše důležité a podstatné k porozumění dané problematiky. Dále tak mohu navázat částí praktickou, která je věnována výzkumu, který umožňuje prezentovat informace získané za pomoci výzkumného šetření. Je zde popsána metodika výzkumu, jako vymezení výzkumných cílů, kterými chci zdůraznit smysl praktické části. Dále je popsán výzkumný vzorek, metody a techniky výzkumu, časová organizace výzkumu. Je uveden samotný výzkum a nakonec jeho vyhodnocení a závěr.

3 VÝZKUM

Výzkum má mnoho tváří a definuje se tak velice těžko. *„Výzkum je systematický způsob řešení problému, kterým se rozšiřují hranice vědomostí lidstva.“* (Leedy In: Gavora, 2000, s. 11).

3.1 Metodika výzkumu

Nejprve bylo potřeba naplánovat časový harmonogram výzkumu, vymezit výzkumný cíl a vybrat metodu, která bude nejlépe vyhovovat pro účely tohoto výzkumu, neboť výběr metody a respondentů je rozhodující pro získání požadovaných a relevantních informací.

Výzkum probíhal v období od února 2014 do dubna 2014, spolupracovala jsem s pracovníky jednotlivých subjektů především města Pardubice. K tomuto městu mám úzký vztah, neboť zde bydlím i pracuji. Výzkum byl v mnoha ohledech časově náročný, ale tím, že byl výzkum soustředěn především na subjekty v Pardubicích, jsem si ulehčila jeho realizaci. Měla jsem nejen možnost vést s vybranými pracovníky rozhovory, ale také naslouchat jejich kolegům, což mi bylo velkým přínosem. Každý rozhovor trval v průměru 50 minut až hodinu, všichni respondenti byli odborníci ve své profesi a dobře spolupracovali, odpovídali klidně a profesionálně.

Také bylo důležité určit informace vyhovující potřebám tohoto výzkumu, kterými jsou informace o dané problematice, tedy o problematice domácího násilí na dětech. Dále informace o vybraných subjektech, které se touto problematikou zabývají a z nich vybrané pouze ty subjekty, které vyhovují zvolené cílové skupině klientů s věkovým ohraničením, které bylo nutné určit pro potřeby této práce. Věk, vzdělání a pracovní pozice každého respondenta jsou uvedeny u jednotlivých přepisů rozhovoru. Při realizaci výzkumu byl veden rozhovor s 10 respondenty z vybrané cílové skupiny. Všech těchto deset rozhovorů bylo využito k vyhodnocení a vytvoření výsledků a závěru výzkumu.

K získání hlubšího porozumění zkoumané skutečnosti jsem pro tuto práci zvolila kvalitativně orientovaný výzkum. Právě toto hlubší porozumění, proniknutí do daného

případu, objevení nových souvislostí a skutečností a z nich vytváření nových hypotéz, nového porozumění či nové teorie je obecně hlavními cíli a podstatou kvalitativního výzkumu. Nesmím také opomenout to, že dalším z cílů kvalitativního výzkumu je porozumění člověku a pochopení jeho vlastního pohledu a posuzování jednání z jeho vlastních hledisek. Kvalitativní výzkum postupuje od jednotlivého k obecnému, výzkumnými metodami jsou rozhovor a pozorování, je zde uplatňován menší výzkumný vzorek.

Výzkumná metoda kvalitativního výzkumu této diplomové práce je interview neboli rozhovor, z anglického *„Inter znamená „mezi“ a view znamená „názor“ nebo „pohled“. Název naznačuje, že jde o interpersonální kontakt. Nejčastěji jde o kontakt tváří v tvář, i když někdy se používá telefonické interview.“* (Gavora, 2000, s.110). Součástí této práce jsou nejen záznamy z rozhovorů „tváří v tvář“, ale také telefonického rozhovoru. Rozhovor, jako výzkumná metoda umožňuje získat nejen fakta, ale dokáže také zachytit motivy a postoje respondentů. Rozhovor může být strukturovaný, kdy otázky a možné alternativy odpovědí jsou pevně dány. Dále nestrukturovaný, kde je úplná volnost odpovědí. Jako poslední zmiňuji polostrukturovaný rozhovor, kde jsou nabídnuty alternativy odpovědí, ale je požadováno vysvětlení těchto odpovědí. Obsahem rozhovoru jsou otázky a odpovědi. Otázky mohou mít formu uzavřenou, polouzavřenou či otevřenou. Nejlépe je použít otevřených otázek, kde zjišťujeme a chceme doplnit širší informace, což je v rozhovoru do jisté míry pochopitelné.

Protože jsem chtěla získat takové informace, které budou pravdivé a pro mě dostatečné, zvolila jsem výzkumnou metodu strukturovaného rozhovoru s otevřenou formou otázek. Mnou předem definovaný rozhovor vyhovuje svými požadavky tak, aby byl označen jako ústní výzkumný nástroj. Snažila jsem se vyvarovat sugestivním otázkám. Otázky se nejprve týkají jednoho celku a dále je přistupováno k celkům dalším a na závěr jsem položila dobrovolnou otázku ve formě úvahy či konstatování k danému tématu.

Důležité bylo navázání vztahu s respondentem, stejně jako vytvoření vhodné atmosféry potřebné k rozhovoru. Dále jsem vysvětlila podstatu a celý záměr rozhovoru. Otázky jsem měla předem připravené a četla jsem je, všichni respondenti s tímto postupem souhlasili. Produkt rozhovoru, tedy získané odpovědi, jsem zaznamenávala za pomoci

diktafonu, samozřejmě s předchozím svolením dotazujícího. Pokud se mi jako tazateli zdálo, že respondent odpověděl nedostatečně, požádala jsem o vysvětlení odpovědi či její bližší specifikaci. Mnozí respondenti, se kterými jsem vedla rozhovor, reagovali a odpovídali dobře, někdy jejich odpověď pokryla více než mnou položenou otázku. Pořízené záznamy jsem při dalším poslechu přepsala a vybrala z nich to nejdůležitější, jelikož některé z nich byly velice dlouhé a obsáhlé.

Nejprve byli respondenti dotazováni na samotný pojem „domácí násilí na dětech“, následovaly otázky týkající se profese respondentů a jejich zkušeností s tímto tématem. V druhé části rozhovoru jsem se ptala respondentů na jejich hodnocení informovanosti ve společnosti dále také na právní úpravu a postihy týkající se této problematiky. Nakonec jsem položila dobrovolnou otázku, kde jsem se dotazovala na jejich osobní pohled a požádala je o vyjádření k tomuto tématu.

Z výše zmíněných nároků na rozhovor a na jeho kvalitativní podmínky jsem vytvořila soubor těchto otázek, jež byly položeny každému respondentovi:

- **Co se Vám vybaví pod pojmem „Domácí násilí na dětech“?**
- **Setkáváte se při výkonu svého povolání s domácím násilím na dětech? (uveďte příklad v jakých souvislostech)**
- **Které ze subjektů, byste zařadil/a mezi ty, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech?**
- **Myslíte si, že činnost Vámi uvedených subjektů je dostatečná a v čem?**
- **Jak hodnotíte spolupráci a provázanost subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech?**
- **Které další subjekty by měly být zařazeny do systému pomáhající dětem, jež jsou oběťmi domácího násilí?**
- **V čem spočívá ochrana dětí před domácím násilím ze strany společnosti a Vámi uvedených subjektů? Je tato ochrana z Vašeho pohledu dostačující?**
- **Jak hodnotíte informovanost společnosti o dané problematice?**
- **Jak hodnotíte trestně právní úpravu týkající se dané problematiky?**

- **Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí děti, které jsou obětí domácího násilí?**
- **Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí ti, kteří ve svém okolí zaznamenají výskyt domácího násilí na dětech?**
- **Dobrovolná otázka – Jaký je Váš pohled na danou problematiku? (úvaha/konstatování)**

Jsem si vědoma toho, že jsem se jak při sběru dat, tak i při vyhodnocení výzkumu mohla dopustit chyb, jde o můj první kvalitativní výzkum, jehož výzkumnou metodou je rozhovor.

3.2 Rozhovory s pracovníky vybraných subjektů

Jak již bylo zmíněno, rozhovory probíhaly především u vybraných subjektů v Pardubicích a to při osobním rozhovoru případně při telefonickém rozhovoru.

3.2.1 Rozhovor č. 1 s pracovníkem Policie

Muž, 33 let, vysokoškolské vzdělání, pracovní pozice - Policie ČR, Operační odbor, koordinátor.

Co se Vám vybaví pod pojmem „Domácí násilí na dětech“? Fyzické i psychické násilí na dětech ve společné domácnosti.

Setkáváte se při výkonu svého povolání s domácím násilím na dětech? (uveďte příklad v jakých souvislostech) Ano, při výkonu svého povolání.

Které ze subjektů, byste zařadil/a mezi ty, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Policii ČR, OSZ (Okresní státní zastupitelství), soudy, OSPOD (orgán sociálně právní ochrany dětí), dětská intervenční centra, Linky důvěry a bezpečí, azylové domy.

Myslíte si, že činnost Vámi uvedených subjektů je dostatečná a v čem? V případě zjištění domácího násilí…tak ano.

Jak hodnotíte spolupráci a provázanost subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Dle vlastních zkušeností… v případě, kdy se jedná o domácí násilí u dětí, tak zainteresované instituce pracují velice dobře i výrazně rychleji oproti ostatním událostem. V rámci police České republiky je i informační systém, který automaticky vyrozumívá příslušné instituce (OSZ, OSPOD) v případě, kdy se u násilných událostí nacházejí děti (nejen násilí na dětech, ale i násilí v rodině, kdy jsou děti přítomny). Jako špatnou spolupráci z pohledu policie hodnotím s Linkami bezpečí a důvěry… špatně nastavený systém a zejména zákony o ochraně osobních údajů. Tyto linky jsou anonymní, často policii vyrozumívají …nějaké dítě volalo na linku, že se cítí být ohroženo, ale nevíme kdo, odkud a vlastně vám nemůžeme díky zákonu nic říct, ale starejte se…

Které další subjekty by měly být zařazeny do systému pomáhající dětem, jež jsou oběťmi domácího násilí? Žádné, institucí je dostatek.

V čem spočívá ochrana dětí před domácím násilím ze strany společnosti a Vámi uvedených subjektů? Je tato ochrana z Vašeho pohledu dostačující? V případě, že se „instituce“ o domácím násilí dozví, tak jednají, tam zřejmě problém není. Nedostatečné vidím v lhostejnosti obyvatel vůči svému okolí, respektive správně rozlišit, zda se jedná o domácí násilí nebo pouze o „výchovný pohlavek“.

Jak hodnotíte informovanost společnosti o dané problematice? Informovanost je dostatečná – zejména díky médiím, které medializují konkrétní kauzy a s tím i spojené informace obecně o možnostech jak v dané věci postupovat

Jak hodnotíte trestně právní úpravu týkající se dané problematiky? Co se týče trestní odpovědnosti a následně trestu, je dostačující. Bohužel soudy často nevyužívají svých oprávnění a možností… různá ochranná opatření, vazba, tresty u spodní hranice trestní sazby, časté podmíněné tresty i u recidivy.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí děti, které jsou obětí domácího násilí? Na Linky bezpečí a důvěry, spolužáky, učitele a vychovatele.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí ti, kteří ve svém okolí zaznamenají výskyt domácího násilí na dětech? Místo toho, aby o tom sousedi diskutovali na chodbě domu, by se měli obrátit na Policii, což se často bohužel nestává.

3.2.2 Rozhovor č. 2 s pracovníkem Policie

Žena, 40 let, středoškolské vzdělání, pracovní pozici nechtěla uvést.

Co se Vám vybaví pod pojmem „Domácí násilí na dětech“? Nepřiměřené tresty a rodina.

Setkáváte se při výkonu svého povolání s domácím násilím na dětech? (uveďte příklad v jakých souvislostech) Ano, v souvislosti s trestnou činností.

Které ze subjektů, byste zařadil/a mezi ty, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? OSPOD, OČTR (Orgán činný v trestním řízení), obecné soudy, intervenční centra.

Myslíte si, že činnost Vámi uvedených subjektů je dostatečná a v čem? Dle situace, někdy ano, někdy nikoliv.

Jak hodnotíte spolupráci a provázanost subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Dle situace, někdy spokojenost, někdy nikoliv.

Které další subjekty by měly být zařazeny do systému pomáhající dětem, jež jsou oběťmi domácího násilí? Nevím.

V čem spočívá ochrana dětí před domácím násilím ze strany společnosti a Vámi uvedených subjektů? Je tato ochrana z Vašeho pohledu dostačující? Není dostačující.

Jak hodnotíte informovanost společnosti o dané problematice? Informovanost je nedostatečná.

Jak hodnotíte trestně právní úpravu týkající se dané problematiky? Zbytečně složitá dokumentace, posudky.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí děti, které jsou obětí domácího násilí? Na Linku bezpečí, pedagoga ve škole. Nejsem dítě…

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí ti, kteří ve svém okolí zaznamenají výskyt domácího násilí na dětech? Na známé v hospodách.

3.2.3 Rozhovor č. 3 s pracovníkem OSPOD

Žena, 49, vysokoškolské vzdělání, pracovní pozice - sociální pracovník.

Co se Vám vybaví pod pojmem „Domácí násilí na dětech“? Vydírání dětí, fyzické tresty, psychický tlak, šikana dětí ze strany rodičů, nenaplněné ambice rodičů, které přenáší na děti a nevnímají potřeby dětí nebo to co děti chtějí dělat.

Setkáváte se při výkonu svého povolání s domácím násilím na dětech? (uveďte příklad v jakých souvislostech) Ano, většinou jde o nepřiměřené fyzické tresty nebo psychický tlak, ale již jsem řešila i to, když matka vyhrožovala dětem zabitím.

Které ze subjektů, byste zařadil/a mezi ty, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? OSPOD, Bílý kruh bezpečí a další neziskové organizace, které se na domácí násilí specializují.

Myslíte si, že činnost Vámi uvedených subjektů je dostatečná a v čem? Není, je třeba pracovat hlavně s rodiči na změně jejich postojů, výchovných postupů a naučit je správně užívat rodičovské kompetence. S dětmi jako s oběťmi je třeba pracovat velice intenzivně. Pokud se domácího násilí na dětech dopouští rodič a dítě je svěřeno prarodiči, tak ten si nepřipouští závažnost situace, nechce jít s dítětem k psychologovi, aby dítě nemělo nálepku, a dítě se pak dlouho vyrovnává s tím, co prožilo, často až do dospělosti a vše řeší jako dospělý, bojí se mít vlastní děti, nebo je příliš hodný na své děti, nechce, aby jeho dítě zažilo to co on, nebo je stejně krutý jako jeho rodiče.

Jak hodnotíte spolupráci a provázanost subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Mohu hodnotit pouze tam, kde pracuji a provázanost bych hodnotila jako velice dobrou, už jen z toho důvodu, že vznikl Case management, kde jsme o spolupráci dlouho mluvili a vytvořili jsme postupy jak se navzájem informovat.

Které další subjekty by měly být zařazeny do systému pomáhající dětem, jež jsou oběťmi domácího násilí? Ty osoby, které o děti pak pečují, učitelé, lékaři. Učitelé a

lékaři něco tuší, ale nic nenahlásí OSPODu. Policie by měla být lépe seznámena s tím co je domácí násilí na dětech.

V čem spočívá ochrana dětí před domácím násilím ze strany společnosti a Vámi uvedených subjektů? Je tato ochrana z Vašeho pohledu dostačující? Nejsou dobře nastavené zákony, sousedé a lidé z okolí se bojí vypovídat, protože se to pak rodič nebo násilník dozví i s jejich adresou a může je ohrožovat. V těchto případech by měla být větší ochrana svědků a obětí než je v současnosti. Subjekty se snaží, ale bez podpory právních předpisů to jde velmi obtížně.

Jak hodnotíte informovanost společnosti o dané problematice? Informovanost společnosti je velmi nízká.

Jak hodnotíte trestně právní úpravu týkající se dané problematiky? Je velmi nedostačující. Oběti i svědci jsou vyslechnuti a děti jsou vyslýchány v bezpečném prostředí, ale násilník se pak dozví vše co o něm oběť i svědek řekl a pokud není ve vazbě, může jim vyhrožovat. Lidé si to mezi sebou řeknou a tak raději mlčí, protože se nechtějí vystavovat nebezpečí. Tresty jsou nízké.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí děti, které jsou obětí domácího násilí? Na Linku bezpečí, třídního učitele, kamarády.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí ti, kteří ve svém okolí zaznamenají výskyt domácího násilí na dětech? Na OSPOD nebo některou organizaci, která se touto problematikou zabývá. Hledají pak radu, jak pomoci dítěti, ne jak situaci řešit.

Dobrovolná otázka – Jaký je Váš pohled na danou problematiku? (úvaha/konstatování) O této problematice se velmi málo mluví, mluví se hodně o násilí na ženách. O násilí na dětech se mluví, až když jde skutečně o závažné jednání, které vede k tomu, že dítě je přivezeno do nemocnice nebo na následky týrání zemře. To pak média jen konstatují, ale více se o problematice nemluví. Někdy mám pocit, že některé sociální pracovnice nepřikládají tomu, co jim dítě říká takovou váhu, zvlášť když jde o puberťáka. Semináře, kterých se účastním, jsou zaměřené na domácí násilí na ženách, ale děti jsou okrajovým tématem.

3.2.4 Rozhovor č. 4 s pracovníkem OSPOD

Žena, 30 let, vysokoškolské vzdělání, pracovní pozice - sociální pracovník.

Co se Vám vybaví pod pojmem „Domácí násilí na dětech“? Zneužívané, zanedbané, fyzicky či psychicky týrané dítě nebo i dítě, které je svědkem domácího násilí mezi rodiči, partnery a podobně… Trpící dítě, které si možná ani ono samotné trpění neuvědomuje, přestože je jeho zdravý vývoj po fyzické, psychické, duševní a sociální stránce ohrožen.

Setkáváte se při výkonu svého povolání s domácím násilím na dětech? (uveďte příklad v jakých souvislostech) Ano, setkávám v celé jeho šíři. Jedná se například o případy… kdy PČR zahájila a ukončila řízení ve věci týrání dítěte rodiči, partnery rodičů či příbuznými obviněním nebo zproštěním; kdy Obvodní soud nařídil změnu výchovy z důvodu zanedbání, zneužívání a podobně; kdy rodiče účelně operují s různou formou násilí na dítěti, aby například očernili druhé rodiče, získali dítě do své péče; kdy rodiče vedou řízení o úpravě poměrů takovým stylem, že dítě je psychicky zneužíváno a neúměrně vtahováno do konfliktu rodičů; kdy rodiče pojímají své dítě jako zdroj příjmu a například prodávají na sociální síti jeho fotografie, vedou jej k prostituci; kdy to snad i vypadá na Münchhausenův syndrom by proxy.

Které ze subjektů, byste zařadil/a mezi ty, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Rodina a dítě, školská zařízení a volnočasové organizace dětí, pediatr a lékaři obecně, OSPOD, PČR, nevládní neziskové organizace a soudy.

Myslíte si, že činnost Vámi uvedených subjektů je dostatečná a v čem? Činnost subjektů, které jsem uvedla, rozhodně není dostatečná… chybí provázanost spolupráce, vůbec i erudovanost v této problematice, snad i ochota a vůle tyto události řešit. Domnívám se, že důvodem této propasti je strach… strach, že se vůbec něco takového může dít… strach, že se na to nepřišlo dříve… strach, že se to bude muset řešit a bude s tím práce… strach, že to nemusí být pravda. Tato obava je, dle mého názoru, důsledkem neodbornosti a nevzdělanosti „profesionálů“. Další propast v možné spolupráci může být i zapříčiněna dehonestací profesí jako OSPOD a PČR…a tím zakořeněná nedůvěra, která odrazuje člověka od toho, aby se na tyto orgány chtěl vůbec obrátit s nějakým dotazem, natož se žádostí o pomoc a podporu. A spolupráce subjektů

v celé jejich šíři je velice důležitá nejen pro možnost odhalení těchto činů, ale také pro návazné řešení traumat, a vůbec pro prevenci obecně.

Jak hodnotíte spolupráci a provázanost subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Odvolala se na předcházející otázku.

Které další subjekty by měly být zařazeny do systému pomáhající dětem, jež jsou oběťmi domácího násilí? Nenapadá mě, kdo další.

V čem spočívá ochrana dětí před domácím násilím ze strany společnosti a Vámi uvedených subjektů? Je tato ochrana z Vašeho pohledu dostačující? Odvolala se na to, co již zmínila a pokračovala… Jelikož počet případů s domácím násilí na dětech stoupá, je otázkou, zda příčinou je zhoršený stav společnosti nebo osvěta a medializace. Sama se domnívám, že abnormálně narůstá těch případů na pomezí domácího násilí, které mají vlastně hlubší dopad na osobnost dítěte – a to právě proto, že se dítěti nedostane náležité psychologické péče. Z velké části se řeší následky domácího násilí na dětech a nevěnuje se pozornost prevenci a předcházení. Domnívám se, že mnohým případům se tak dá předejít kvalitní a systematickou sociální prací orientovanou na klienta.

Jak hodnotíte informovanost společnosti o dané problematice? Jako průměrnou.

Jak hodnotíte trestně právní úpravu týkající se dané problematiky? Nemohu se vyjádřit.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí děti, které jsou obětí domácího násilí? Domnívám se, že z větší části nikam, v lepším případě na svého „důvěrníka“ například na klíčového pracovníka organizace, pedagoga, rodiče, někoho z příbuzných, kamaráda.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí ti, kteří ve svém okolí zaznamenají výskyt domácího násilí na dětech? Na PČR a OSPOD.

3.2.5 Rozhovor č. 5 s pracovníkem ve zdravotnictví

Žena, 34 let, vzdělání vysokoškolské, pracovní pozice – zdravotní setra, dětské oddělení.

Co se Vám vybaví pod pojmem „Domácí násilí na dětech“? Pod pojmem domácí násilí se mi vybaví psychické nebo fyzické násilí páchané na dítěti, ať už ze strany rodičů, sourozenců či příbuzných. Dále zesměšňování, zneužívání a jednání bez ohledu na jeho lidskou důstojnost.

Setkáváte se při výkonu svého povolání s domácím násilím na dětech? (uveďte příklad v jakých souvislostech) Už jsem se s pár případy setkala… například psychické týrání nejde hned odhadnout, projeví se to po delší době při častějším setkávání s rodinou. Děti jsou zamlklé a občas nejde poznat rozdíl od klidné osobnosti nebo týraného dítěte. Fyzické týrání je již zjevnější, dítě může mít modřiny a podobně.

Které ze subjektů, byste zařadil/a mezi ty, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Policie, odbor sociálně právní ochrany dětí, škola, praktický lékař pro děti a dorost… Důležitá je jak prevence sociálně patologického chování u rodičů, dostatečná kontrola jak veřejnosti, která by měla být více podněcována ke spoluúčasti v dané problematice, tak i dohled příslušných sociálních odborů.

Myslíte si, že činnost Vámi uvedených subjektů je dostatečná a v čem? Jak v čem, ale pokud bych to měla hodnotit komplexně, tak spíše ano. Dostatečná je v pomoci, když už se jedná o případ, kdy je dítě například hospitalizováno. Důležitá by měla být především prevence.

Jak hodnotíte spolupráci a provázanost subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Nevím přesně, jak konkrétní provázanost subjektů funguje, proto nevím jak ji hodnotit.

Které další subjekty by měly být zařazeny do systému pomáhající dětem, jež jsou oběťmi domácího násilí? Nevím.

V čem spočívá ochrana dětí před domácím násilím ze strany společnosti a Vámi uvedených subjektů? Je tato ochrana z Vašeho pohledu dostačující? Společnost by měla být více ostražitá a více se zajímat o své spoluobčany a dění mezi nimi. Někteří

neohlašují týrání děti dostatečně brzy, i když to jsou například sousedé a vědí, že v jisté rodině násilí probíhá.

Jak hodnotíte informovanost společnosti o dané problematice? Společnost se problematikou zaobírá jen nárazově, při realizaci například nějaké kampaně. Je nutné ve společnosti vzbudit větší míru zodpovědnosti.

Jak hodnotíte trestně právní úpravu týkající se dané problematiky? Bohužel neznám možné trestně právní postihy v dané problematice, ale určitě by neškodilo tresty zvýšit.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí děti, které jsou obětí domácího násilí? Myslím si, že nejčastěji se svěří kamarádovi. Pedagogickým pracovníkům jen v případě, že jim opravdu důvěřují. Možnost je také svěřit se vedoucímu kroužku nebo trenérovi. Někomu, koho chápou jako méně formální a ne tolik autoritativní osobu. Nebo zavolají na Linku důvěry.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí ti, kteří ve svém okolí zaznamenají výskyt domácího násilí na dětech? Myslím si, že nejčastěji sáhnou po čísle státní nebo městské policie.

Dobrovolná otázka – Jaký je Váš pohled na danou problematiku? (úvaha/konstatování)

3.2.6 Rozhovor č. 6 s pedagogickým pracovníkem

Žena, 26 let, vzdělání vysokoškolské magisterské, pracovní pozice – učitelka ZŠ.

Co se Vám vybaví pod pojmem „Domácí násilí na dětech“? Odporná zvrácenost, nelidskost, kauza Kuřim.

Setkáváte se při výkonu svého povolání s domácím násilím na dětech? (uveďte příklad v jakých souvislostech) Od výchovné poradkyně jsem dostala informace o několika případech fyzického trestání dětí za špatný prospěch, a mohu velmi dobře pozorovat základní rysy v povaze těchto dětí - stranění se kolektivu, nejistota, strach.

Které ze subjektů, byste zařadil/a mezi ty, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Intervenční centra, Policie ČR, Oddělení sociálně právní

ochrany dětí, sociální pracovnice, soudy, poradny pro oběti domácího násilí, telefonické linky - Dona linka v rámci Bílého kruhu bezpečí.

Myslíte si, že činnost Vámi uvedených subjektů je dostatečná a v čem? Kampaň proti domácímu násilí je v médiích prezentována poměrně často, stejně tak jako nejrůznější kauzy, jejich odhalení a následný postih pachatele, což může být odstrašující příklad. Každopádně pomoc je ve velké míře závislá na ochotě oběti o ni požádat. Pokud se tak stane, mám pocit, že výše zmíněné subjekty práci vykonávají dostatečně.

Jak hodnotíte spolupráci a provázanost subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Spíše pozitivně, ze zprostředkovaných informací (od kolegů z praxe, z médií) jsem obdržela informace, které mě v tomto názoru utvrdily.

Které další subjekty by měly být zařazeny do systému pomáhající dětem, jež jsou oběťmi domácího násilí? Preventivní programy na školách vedené odborníky na danou problematiku, psychoterapeutická a posttraumatická ambulance.

V čem spočívá ochrana dětí před domácím násilím ze strany společnosti a Vámi uvedených subjektů? Je tato ochrana z Vašeho pohledu dostačující? Vykázání pachatele ze společné domácnosti do 48 hodin, dohled na dodržování daného rozsudku, popřípadě stanovení trestu za maření výkonu úředního rozhodnutí.

Jak hodnotíte informovanost společnosti o dané problematice? Průměr, uvítala bych plošnější mediální propagaci tohoto problému, více dokumentů a rozhovorů s bývalými oběťmi jako vzoru pro ostatní.

Jak hodnotíte trestně právní úpravu týkající se dané problematiky? Jednoznačně kladně, viz vykázání pachatele ze společné domácnosti.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí děti, které jsou obětí domácího násilí? Obracejí se na výchovné poradce, metodika prevence, nejlepšího přítele, na telefonické linky - Linku důvěry.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí ti, kteří ve svém okolí zaznamenají výskyt domácího násilí na dětech? Na sociální pracovnice, speciální poradny pro ochranu obětí domácího násilí nebo jiné poradny.

3.2.7 Rozhovor č. 7 s dobrovolníkem

Žena, 28 let, vzdělání vysokoškolské, pracovní pozice – dobrovolník (Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež).

Co se Vám vybaví pod pojmem „Domácí násilí na dětech“? Tak když se řekne domácí násilí, vybaví se mi hlavně fyzické týrání…děti s modřinami.

Setkáváte se při výkonu svého povolání s domácím násilím na dětech? (uveďte příklad v jakých souvislostech) V rámci své dobrovolnické činnosti jsem se naštěstí s žádným domácím násilím na dětech nesetkala.

Které ze subjektů, byste zařadil/a mezi ty, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Tak v první řadě je to asi policie a OSPOD, ale myslím si, že podílet se na odstraňování domácího násilí mohou i učitelé, sousedé, kamarádi postiženého dítěte či třeba pracovníci nízkoprahových zařízení. Svoji roli mohou hrát i např. programy primární prevence, které se tomuto tématu věnují a poskytují informace, kam se obrátit, v případě, že se někdo setká s domácím násilím. A podle mě i reklamní kampaně různých neziskových organizací, které zvyšují o tomto tématu povědomí, mohou napomoci odstranit tuto problematiku.

Myslíte si, že činnost Vámi uvedených subjektů je dostatečná a v čem? Co se týká policie a OSPODu, myslím si, že jejich činnost je dostatečná a že pokud dostanou informaci o tom, že je někde týráno dítě, okamžitě zasahují. Podle mého názoru jsou pak ale nedostatečné tresty pro ty, kteří jsou usvědčeni z toho, že týrali děti…. Co se týká okolí a veřejnosti, myslím, že se ještě často vyskytuje situace, kdy lidé raději problém přehlížejí, než aby někoho obvinili. A málokdo si je vědom toho, že má ohlašovací povinnost.

Jak hodnotíte spolupráci a provázanost subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Myslím si, že spolupráce a provázanost těchto subjektů je dobrá, ale to je čistě můj pocit, protože s tím nemám vlastní zkušenost.

Které další subjekty by měly být zařazeny do systému pomáhající dětem, jež jsou oběťmi domácího násilí? Určitě psychologové, pokud tomu tak ještě není. Ale také si myslím, že i pedagogové by měli mít nějaké kompetence, aby byli schopni pomáhat danému dítěti, hlavně třeba v návratu do školy, kdy si sebou dítě podle mě nese to

stigma, že bylo obětí domácího násilí a třeba spolužáci se mu mohou začít vyhýbat apod. A pak i blízké okolí… aby jeho nejbližší věděli, jak s dítětem jednat a jak mu pomoci se s danou situací vyrovnat.

V čem spočívá ochrana dětí před domácím násilím ze strany společnosti a Vámi uvedených subjektů? Je tato ochrana z Vašeho pohledu dostačující? Ze strany společnosti je to právě ta ohlašovací povinnost. To, že bychom si měli všímat svého okolí a pokud budeme mít nějaké podezření, tak to na příslušném úřadě ohlásit. Co se týká policie, jejich práce spočívá v zadržení viníka. Ochrana ze strany OSPODu spočívá v práci s dítětem a zbytkem rodiny, ve spolupráci s policií a soudy. Myslím si, že ochrana ze strany policie a OSPODu je dostačující, ale jak už jsem řekla, nemám s tím žádné zkušenosti.

Jak hodnotíte informovanost společnosti o dané problematice? Myslím si, že informovanost o této problematice je stále ještě malá, a že si ještě hodně lidí neuvědomuje, že tím, že nad problémem přivírá oči, napomáhá „násilníkovi“. A myslím si, že hodně lidí i obětí domácího násilí ani neví, kam se vlastně mohou obrátit.

Jak hodnotíte trestně právní úpravu týkající se dané problematiky? Vždy, když v televizi slyším, že byl někdo odsouzen za týrání dětí, přijde mi, že ty tresty jsou nízké v porovnání s tím, jaký trest dostane například někdo, kdo ukradne větší obnos peněz. Podle mého názoru by se tresty za domácí násilí na dětech měly zpřísnit.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí děti, které jsou obětí domácího násilí? Podle mého názoru na své kamarády, popřípadě učitele nebo jiné osoby, kterým důvěřují. Někteří asi i na Linku důvěry.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí ti, kteří ve svém okolí zaznamenají výskyt domácího násilí na dětech? Řekla bych, že nejčastěji asi na policii.

Dobrovolná otázka – Jaký je Váš pohled na danou problematiku? (úvaha/konstatování) Je to hrůza, když někdo týrá dítě… ať už fyzicky nebo psychicky, měli by takové lidi zavřít!

3.2.8 Rozhovor č. 8 s pracovníkem Poradny pro rodinu Pardubického kraje

Žena, 27 let, vysokoškolské vzdělání, pracovní pozice – sociální pracovník (poradenství).

Co se Vám vybaví pod pojmem „Domácí násilí na dětech“? Psychické a fyzické páchání násilí na rodině a členech rodiny, zatížení celého rodinného systému, prvotní příčinou je nějaký druh patologie u jednotlivých členů, člena.

Setkáváte se při výkonu svého povolání s domácím násilím na dětech? (uveďte příklad v jakých souvislostech) Ano. Prvotní problematika – zvláštní chování, psychosomatické opakující se onemocnění bez fyziologických příčin, zhoršení prospěchu ve škole, další znaky, jako například přehnané reakce na podnět, agresivita… Poté se vyšetřením zjistí, že toto je reakce na problematiku týkající se rodinného systému, například právě probíhající domácí násilí.

Které ze subjektů, byste zařadil/a mezi ty, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? OSPOD, rodinné poradny, pedagogicko-psychologické poradny, intervenční centra, Bílý kruh bezpečí, krizová centra, soudy, policie, zájmové spolky.

Myslíte si, že činnost Vámi uvedených subjektů je dostatečná a v čem? Ne. Zákon a právní systém toto násilí umožňuje. Policie nemůže jednat například do chvíle, než se nestane skutečný čin, dále psychické týrání se špatně dokazuje, dále intervenční centra jsou dobře zneužitelná… například matkami, které domácí násilí nezažívají, ale domácí násilí zneužijí k omezení styku dítěte s otcem.

Jak hodnotíte spolupráci a provázanost subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Je to o lidech, ne o instituci. Zákon se dá vyložit mnoha možnostmi, záleží na jednotlivých soudcích, na přístupu jednotlivých lidí v organizacích, v institucích.

Které další subjekty by měly být zařazeny do systému pomáhající dětem, jež jsou oběťmi domácího násilí? Pokud budou stávající subjekty plnit funkci dobře, není třeba dalších subjektů. Zde se spíše nabízí otázka, zda je v současnosti pokryta stoprocentní

poptávka po takovýchto službách, zda by se neměla zvýšit personální kapacita, zamyslet se nad větší sílou zákona, udělit institucím větší pravomoc.

V čem spočívá ochrana dětí před domácím násilím ze strany společnosti a Vámi uvedených subjektů? Je tato ochrana z Vašeho pohledu dostačující? Odkazuje se na předcházející odpověď a pokračuje… Každý občan má povinnost rozhlížet se kolem sebe a na podněty upozornit patřičné orgány. Pokud bude lidstvo nevšímavé, je sebelepší systém řešení následků k ničemu.

Jak hodnotíte informovanost společnosti o dané problematice? Každý občan pozře pouze tolik informací, kolik sám chce, pokud chce být občan nevšímavý, informovanost bude poté stejně jenom v rámci povrchního jednání. Obecně lze říci, že člověk shání informace až ve chvíli, kdy se to blízko dotýká jeho okolí, členů jeho rodiny apod. Zde je třeba, aby občan věděl, kam se pro informace a pro pomoc obrátit.

Jak hodnotíte trestně právní úpravu týkající se dané problematiky? Je nedostatečně propracovaná. Mnoho možností právních kliček, nedostatečné pravomoci institucí.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí děti, které jsou obětí domácího násilí? Tuto otázku může zodpovědět pouze dítě, kterého se to týká. Lze se však domnívat, že se obracejí na člověka, kterému důvěřují a dále na Linku bezpečí, jejíž telefonní číslo mají k dispozici.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí ti, kteří ve svém okolí zaznamenají výskyt domácího násilí na dětech? Občan se obrací tam, kde ví, že bude vyslyšen. Je jedno, zda je to policie, městský úřad a jeho jednotlivá oddělení, nebo internetová diskuze… nejdůležitější je, aby daný pracovník v těchto jmenovaných institucích, nabídl další možnosti pomoci a zahájil šetření**.**

Dobrovolná otázka – Jaký je Váš pohled na danou problematiku? (úvaha/konstatování) Dokud bude rodinný systém zatížen jednotlivými patologiemi (alkohol, drogy, mezigenerační problémy, rodič z ústavního zařízení, nižší IQ rodinných příslušníků a podobně), je zde předpoklad, že se tyto jevy budou dít. Jako prevence by měla postačovat a pomoci rodinná terapie a to ještě v období, kdy se problematika nevyskytuje.

3.2.9 Rozhovor č. 9 s pracovníkem Zařízení FOD Klokánek

Žena, 28 let, vzdělání vysokoškolské, pracovní pozice – pracovník v sociálních službách („teta“).

Co se Vám vybaví pod pojmem „Domácí násilí na dětech“? Problematika spojená se syndromem CAN.

Setkáváte se při výkonu svého povolání s domácím násilím na dětech? (uveďte příklad v jakých souvislostech) Ano, setkávám. Do zařízení často přicházejí děti odebrané z takto postižených rodin.

Které ze subjektů, byste zařadil/a mezi ty, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Především OSPOD, policie. Různá občanská sdružení a obecně prospěšné společnosti.

Myslíte si, že činnost Vámi uvedených subjektů je dostatečná a v čem? Myslím si, že co se týče postihu lidí, kteří páchají násilí na dětech, je činnost velmi nedostatečná. Rodiče takovýchto dětí jsou jen zřídkakdy zbaveni rodičovských práv nebo trestně stíháni. Dětem je nabídnuta pomoc na nějaký čas a nezřídka se stává, že se do nefunkčních rodin opět vracejí. Postihy aktérů domácího násilí by se měly zpřísnit, aby se této problematice primárně předcházelo.

Jak hodnotíte spolupráci a provázanost subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Myslím si, že provázanost subjektů je dostačující. Bližší zkušenost neznám.

Které další subjekty by měly být zařazeny do systému pomáhající dětem, jež jsou oběťmi domácího násilí? Například školská zařízení.

V čem spočívá ochrana dětí před domácím násilím ze strany společnosti a Vámi uvedených subjektů? Je tato ochrana z Vašeho pohledu dostačující? Jak jsem se zmínila v předchozí odpovědi. Ochrana dětí, které jsou obětí domácího násilí, není dostačující. Rodiče nejsou stíháni, mohou si dělat, co chtějí. Nikdo nezabrání tomu, aby se v takto nefunkčních rodinách či partnerských svazcích vyskytovalo větší množství dětí.

Jak hodnotíte informovanost společnosti o dané problematice? Celkovou informovanost bych zhodnotila za dostačující. S tím, že bych se zaměřila na informovanost v nižších sociálních vrstvách, kde převážně tyto problémy vznikají.

Jak hodnotíte trestně právní úpravu týkající se dané problematiky? Za nedostačující. Což je pak vidět v praktickém fungování.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí děti, které jsou obětí domácího násilí? Takové děti bývají uzavřené a hůře navazují kontakty, takže si problém často nechávají dlouho pro sebe, dokud si ho někdo nevšimne. Prvotní kontaktní osobou může být učitel, lékař.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí ti, kteří ve svém okolí zaznamenají výskyt domácího násilí na dětech? Na policii či příslušný sociální orgán.

Dobrovolná otázka – Jaký je Váš pohled na danou problematiku? (úvaha/konstatování) Myslím si, že by se dané problematice dalo lépe předcházet, kdyby násilí na dětech bylo přísněji trestáno.

3.2.10 Rozhovor č. 10 s pracovníkem Linky ztracené dítě

Žena, 32 let, vysokoškolské vzdělání, pracovní pozice - metodická vedoucí. Telefonický rozhovor.

Co se Vám vybaví pod pojmem „Domácí násilí na dětech“? Syndrom CAN, násilí, intervenční centrum, Linka bezpečí.

Setkáváte se při výkonu svého povolání s domácím násilím na dětech? (uveďte příklad v jakých souvislostech) Rozhodně ano, volající se na nás obracejí s tímto problémem… obvykle sousedé, prarodiče, nikoliv rodiče těchto dětí.

Které ze subjektů, byste zařadil/a mezi ty, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? OSPOD, Polici ČR, DKC (Dětské krizové centrum), soudy všech úrovní, Linku důvěry, Linku ztracené dítě, intervenční centrum, Bílý kruh bezpečí dětské lékaře, Klokánek.

Myslíte si, že činnost Vámi uvedených subjektů je dostatečná a v čem? Myslím, že se všichni snaží, aby dětem pomohli a odstranili násilí z jejich života.

Jak hodnotíte spolupráci a provázanost subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech? Nejsem v tom odborník, ale zdá se, že provázané jsou, a že to funguje dobře.

Které další subjekty by měly být zařazeny do systému pomáhající dětem, jež jsou oběťmi domácího násilí? Myslím, že už žádné.

V čem spočívá ochrana dětí před domácím násilím ze strany společnosti a Vámi uvedených subjektů? Je tato ochrana z Vašeho pohledu dostačující? Ochrana, když se něco děje, zdá se funguje, ale nefunguje prevence.

Jak hodnotíte informovanost společnosti o dané problematice? Jako velmi malou.

Jak hodnotíte trestně právní úpravu týkající se dané problematiky? Jako dostatečnou, kdyby se využívala v celé své šíři.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí děti, které jsou obětí domácího násilí? Na Linku bezpečí.

Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí ti, kteří ve svém okolí zaznamenají výskyt domácího násilí na dětech? Na OSPOD.

Dobrovolná otázka – Jaký je Váš pohled na danou problematiku? (úvaha/konstatování) Je obtížné vetřít se do soukromého prostoru rodiny a intervenovat tam častokrát proti vůli všech… i tyto děti své rodiče milují a nechtějí, aby kvůli nim šli do vězení.

3.3 Vyhodnocení rozhovorů

Rozhovorů se zúčastnilo 10 respondentů, z toho 9 žen a 1 muž. 9 z respondentů mělo vysokoškolské vzdělání, 1 středoškolské. 2 z respondentů jsou zaměstnanci Policie České republiky, 3 z respondentů pracují jako sociální pracovníci, 1 jako pracovník v sociálních službách, 1 respondent je metodickým vedoucím neziskové organizace, 2 respondenti jsou profesním zaměřením pedagogové a jeden je zaměstnán ve zdravotnictví. Věk respondentů se pohyboval v rozmezí od 26 do 50 let.

Všichni respondenti tedy spadají pod subjekty, které se s danou problematikou úzce střetávají, avšak současně mohou nabídnout pohled z různých situací a pozicí, v nichž

daný problém řeší. Nabízejí nám tak širší pohled na spolupráci jednotlivých subjektů, stejně jako rozdílný postoj generací, nabytých zkušeností a v neposlední řadě pohlaví.

K otázce **„Co se Vám vybaví pod pojmem „Domácí násilí na dětech“?“** se respondenti vyjadřovali v celku jednotně a uváděli fyzické násilí, nepřiměřené tresty (šikanu) ze strany rodiny (10/10 respondentů). Srovnatelně zmíněno bylo i psychické vydírání a týrání (sem započítáváme i syndrom CAN), také ponižování, sledování vlastních cílů prostřednictvím dítěte bez ohledu na jeho potřeby (7/10 respondentů). Pouze jeden respondent zohlednil i fakt, že k domácímu násilí na dětech počítáme i takový případ, kdy dítě není přímo objektem násilí, ale je jeho svědkem (1/10 respondentů).

Na otázku **„Setkáváte se při výkonu svého povolání s domácím násilím na dětech? (uveďte příklad v jakých souvislostech)“** odpověděla většina respondentů kladně (9 /10), z čehož musíme zmínit, že jeden respondent zprostředkovaně (respondent č. 6), jediný respondent se zprostředkovaně ani bezprostředně s domácím násilím na dětech nesetkal (respondent č. 7).

Na otázku **„Které ze subjektů, byste zařadil/a mezi ty, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech?“** odpověděla opět většina respondentů shodně. Nejčastěji je jmenována Policie České republiky (10/10), OSPOD (10/10), respondenti zaměření svým působením v sociálních službách pak uvádějí také různá nízkoprahová zařízení, intervenční centra, telefonické linky důvěry a bezpečí (6/10 respondentů). Větší část respondentů také zmínila soudy (4/10 respondentů). Pod rozdílnými hlavičkami jsou uváděna také krizová centra, centra primární pomoci, psychologické a psychiatrické poradny, azylové domy a podobně (10/10 respondentů).

Otázku **„Myslíte si, že činnost Vámi uvedených subjektů je dostatečná a v čem?“** zodpověděli 2 respondenti z 10 kladně (čistě ANO), 4 respondenti si s odpovědí nebyli zcela jisti s ohledem na zdlouhavost jednání (odpovědi SPÍŠE ANO) a 4 respondenti

vyjádřili jasný nesouhlas (NE). Respondenti, kteří odpověděli SPÍŠE ANO a NE uváděli jako zdroj nespokojenosti především nutnost prevence, která je v České republice nedostatečná, nedokonalou informovanost dětí (především možnost besed na základních školách, rozšíření plošných kampaní týkajících se této problematiky). Dále uváděli jako zdroj nespokojenosti nadbytečnou byrokracii a především uvědomění občanů o své ohlašovací povinnosti a ochoty oběti přihlásit se o svá práva.

Otázka **„Jak hodnotíte spolupráci a provázanost subjektů podílejících se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech?“** byla respondenty zodpovězena poměrně rozporuplně. Respondenti nespadající profesně pod policii nebo sociální služby si často ani nebyli vědomi, jak přesně návaznost a spolupráce subjektů probíhá (4/10 respondentů), avšak i tito věřili spíše v kladnou variantu, spokojená se spoluprací a provázaností tedy byla většina respondentů (6/10 respondentů). Menšina respondentů přihlížela pochopitelně i k lidskému faktoru daných institucí, a tím byla v odpovědi zdrženlivá (2/10 respondentů) a nevyjádřila tak pozitiva ani negativa současné situace. Pouze 1 respondent vyjádřil krajní nespokojenost (respondent č. 4). U nespokojených respondentů byl podnětem nespokojenosti především nedostatek zpětné vazby, spolupráce při následné péči o oběť i o rodinu, v níž žije stejně tak, jako pomalé byrokratické soukolí, což se výrazně odrazilo i na odpovědi na následující otázku.

„Které další subjekty by měly být zařazeny do systému pomáhající dětem, jež jsou oběťmi domácího násilí?“ 3 z 10 respondentů jasně vyjádřilo, že žádný. Stejný počet respondentů vyjádřil, že neví, jaké další subjekty by byly pro systém prospěšné. K tomu 1 z 10 respondentů přímo vyjádřil, že institucí je dostatek, avšak bylo by zapotřebí navýšit personální kapacitu, která by pokryla potřebu a počet daných případů. Zbývající 4 respondenti vyjádřili především potřebu prevence a následné péče, nutnost zapojit do prevence pedagogy a ohrožené sociální vrstvy, zvýšit informovanost a současně zajistit dostatek podpory v následné péči, ať se již jedná o zdravotnický personál, personál intervenčních a nízkoprahových zařízení, či psychology a psychiatry. Cíleně by bylo také žádoucí navýšit všeobecné povědomí a zodpovědnost občanů.

Odpovědi na předešlý dotaz tak respondenti téměř jednohlasně rozvinuli ve vyjádření k otázce **„V čem spočívá ochrana dětí před domácím násilím ze strany společnosti a Vámi uvedených subjektů? Je tato ochrana z Vašeho pohledu dostačující?“** 10/10 respondentů vyjádřilo jasnou nespokojenost. Se zákony pomáhajícími potírat domácí násilí na dětech vyjádřilo nespokojenost 3/10 respondentů, a to především s ohledem na neochotu jednostranně zakročit ve prospěch dítěte, potrestat přísně a včas recidivisty a dodržet rozsudek, dále v péči o svědky, stejně jako nedostatečné řešení v ochraně osobních údajů jak svědků, tak obětí. Nespokojenost s prevencí, která se odráží i v lhostejnosti občana k domácímu násilí na dětech a jeho povědomí o ohlašovací povinnosti pak vyjádřilo 6/10 respondentů, což je bezpochyby výrazné číslo a mělo by vést k další úvaze. Dále 2/10 respondentů vyjádřilo nespokojenost se stavem následné péče, nedostatkem spolupracujících psychologů, psychiatrů, pedagogů i sociálních pracovníků.

Otázku **„Jak hodnotíte informovanost společnosti o dané problematice?“** zodpověděli respondenti také poměrně negativně. Jako průměrnou či dostatečnou ji označilo 4/10 respondentů. Že je informovanost velmi nízká vyjádřilo 3/10 respondentů a 3/10 respondentů ji označilo za nedostatečnou.

Otázka **„Jak hodnotíte trestně právní úpravu týkající se dané problematiky?“** měla bohužel podobně negativní výsledek. Pouze 1/10 respondentů ohodnotil trestně právní úpravu jako dostatečnou. 1/10 respondentů ji pak označil jako dostatečnou v případě, že je plně využita, k čemuž však dochází zřídka, není-li problém medializován. Podle práva dostatečnou, ale de facto nevyhovující a pro praxi plně nevyužitelnou ji označilo 3/10 respondentů. Základ nespokojenosti pak byl v nedostatečné právní úpravě pro recidivisty, zbytečné komplikovanosti a nečitelnosti právních úprav pro běžného občana a v nedokonalé ochraně svědků. Jako zcela nedostatečnou ji označili 3/10 respondentů a 2 z respondentů se nedokázalo k problematice vyjádřit.

Odpovědi na otázku **„Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí děti, které jsou obětí domácího násilí?“** byly poměrně pestré. Zde se v jednotlivých bodech respondenti

střetávali a bylo možno shledat, odkud pramení jejich volání po zvýšení prevence na školách a v různých volnočasových zařízeních pro děti a mládež a nárocích na zvyšování kvalifikace pedagogů v této problematice. 8/10 respondentů si myslí, že se ohrožené děti nejčastěji obracejí na telefonické bezplatné linky. 5/10 respondentů se domnívá, že by se dítě obrátilo na svého spolužáka, kamaráda, přítele, tedy vrstevníka, od nějž očekává nějakou pomoc. Na pedagoga, vedoucího kroužku, by se jedinec obrátil dle 7/10 respondentů. Dospělou nezainteresovanou osobu z rodinného kruhu by dítě s žádostí o pomoc oslovilo dle 4/10 respondentů. Pouze 1/10 respondentů vyjádřil svou obavu, že se dítě neobrátí často nikam a problém začne řešit teprve ošetřující lékař, který pojal jisté podezření.

„Kam nebo na koho se nejčastěji obracejí ti, kteří ve svém okolí zaznamenají výskyt domácího násilí na dětech?“ Dle respondentů by se svědci domácího násilí obraceli nejčastěji na polici (5/10 respondentů), dále by se obraceli na sociální odbory (OSPOD a podobně), (6/10 respondentů). Dále by se občan dle respondentů obracel na telefonické podpůrné linky či přímo na svépomocná zařízení (například Klokánek), která se touto problematikou zabývají (3/10 respondentů). 4/10 respondentů pak uvedlo, že by se svědek takového domácího násilí obrátil o pomoc na své blízké okolí, na anonymní internetové diskuse, případně na pedagogiko-psychologického výchovného poradce.

3.4 Výsledky výzkumu

Domácí násilí páchané na dětech je závažný problém, který se jak vidno projevuje napříč společností. Jedná se o jev častý, a přesto je v očích občana přehlížen nebo bagatelizován.

Nedostatečné všeobecné povědomí o problému se projevuje již v definici termínu „domácí násilí na dětech“. V masové většině si pod tímto pojmem představíme ubližování na zdraví, vnější fyzické znaky, nejčastěji pak silně medializované kauzy, které jsou však jistě ani ne špičkou ledovce. Ani respondenti zařazení do praktického výzkumu, soustřeďující se v profesích, které se s tímto problémem stýkají ve výkonu

svého povolání, jak vyplývá z výzkumu, nebyli zcela výjimkou. Především respondenti zaměstnaní v sociální sféře pak zmiňují i fakt, že se jedná o násilí páchané jak na fyzické, tak i na psychické rovině, zahrnují ji nejčastěji pod označení syndrom CAN, který jasně definuje soubor znaků, které oběť domácího násilí vykazuje, včetně toho, že je svědkem násilí páchaného v rodinném kruhu.

Podstatné je však jistě to, aby projevy tohoto násilí byly včas rozeznány, ať již zkušenými pedagogy, výchovnými poradci, profesionály v oboru psychologie a psychiatrie, tak i v širokém povědomí občanů. V průzkumu společnosti Factum Invenio (2008) pro UNICEF je uvedeno, že s fyzickým násilím se setkalo 13 % dětí. Dvě třetiny českých dětí mají vlastní zkušenosti s násilným nebo agresivním chováním rodičů. (Tamtéž, 2008) Alarmující je, že toto násilí, kterého jsou děti svědky v době, kdy se utváří jejich osobnost, berou jako normu či vzorec chování. Následně se toto vše může projevit i v jejich vlastních partnerských vztazích v dospělosti. Je tedy více než pravděpodobné, že se s takovou obětí každý z nás ve svém životě setkal. Jak je tedy možné, že nejsme schopni správně identifikovat znaky vykazované dítětem?

Dle odpovědí respondentů je institucí, které jsou připraveny obětem pomoci, dostatek. Spolupráci a provázanost těchto institucí a subjektů lze těžko posoudit. Záleží na osobním přístupu konkrétních jedinců. Obecně je spolupráce hodnocena respondenty kladně, i když jsou zatíženy přílišnou byrokracií a postupy, které šetření a nápravu zdržují. I v širokém povědomí občana jsou jistě instituce, jakými jsou PČR, OSPOD, OSZ, soudy, ale také linky bezpečí a neziskové organizace. Pro zlepšení spolupráce mezi subjektem a obětí (i rodinou oběti) se nabízí navýšení personální kapacity, rozšíření působnosti v následné péči a zpětné socializace oběti.

Nejčastěji však byla zmiňována potřeba prevence a osvěty především ve školských zařízeních, v rizikových sociálních vrstvách, za pomoci celoplošných kampaní. Za nutnost respondenti považují také zvýšení informovanosti, především jak oběť domácího násilí na dětech rozpoznat. Jak vyplynulo z výzkumu, dle mínění odborníků je informovanost velmi nízká.

V čem spočívá ochrana dětí ze strany společnosti a uvedených subjektů? Pokud se instituce o domácím násilí nedozví, nemůže jednat a pomoci. Zde hraje svou roli i lhostejnost či nevšímavost obyvatel, či strach svědků násilí o vlastní zdraví.

Bohužel ani trestně právní úprava a postoj soudů k tomuto problému nejsou dle respondentů zcela dokonalé. Poukazovali na nutnost kauzu medializovat, aby byli pachatelé přísně potrestáni, problémem je také zákoník řešící problém násilí. (Proti všem formám násilí jsou oběti násilného jednání chráněny Ústavou č. 1/1993Sb. a Listinou základních práv a svobod č. 2/1993Sb., dále zákonem trestním č. 40/2009 Sb. v platném znění, dále přestupkovým zákonem č.200/1990Sb. v platném znění a zákonem o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb., zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí v platném znění. Oběti také chrání i některá ustanovení dle policejního zákona o vykázání ze společně obývaného obydlí a předběžná opatření o zákazu vstupu do společného obydlí dle občanského soudního řádu). Tento je často nečitelný, zákoník je možno vykládat mnoha způsoby a především je nelze využít v plné šíři. Dalším problémem se ukázala nedostatečná úprava zákona pro recidivisty (a především častá neochota soudů tyto případy radikálně řešit) a také nedokonalé zajištění ochrany svědků.

Stejně tak především zajištění svědků a odhalení oběti domácího násilí je problematické. Pokud vezmeme v potaz, že i dle respondentů se takto ohrožené dítě nejčastěji obrací na své vrstevníky, kamarády, důvěrníky, pedagogy či výchovné poradce, plyne z toho jediné řešení, a to je prevence, která by měla proniknout především na základní a střední školy jako povinná školení pro pedagogické pracovníky, dobrovolníky či zaměstnance nízkoprahových a intervenčních center a samozřejmě i zaměstnance ve zdravotnictví.

Další často zmiňovanou využívanou pomocí jsou různé linky bezpečí, dobrovolné organizace a jiné, které však z druhé strany omezuje zákon o ochraně osobních údajů, čímž je spolupráce a provázanost policie s těmito subjekty prakticky nemožná.

Zarážející je, že dle dotazovaných by se oběť jen výjimečně obrátila na dospělou osobu ve svém okolí (člena rodiny, dospělého důvěrníka, souseda). Na otázku proč tomu tak je, nám z výzkumu vyplývá jednotná odpověď, a to strach občana z následků trestního řízení a z pomsty obviněného a lhostejnost k ohlašovací povinnosti každého občana. Bohužel i s ohledem na tento smutný fakt zůstává většina případů domácího násilí páchaného na dětech zavřena za domovními dveřmi.

Z volně položené poslední otázky vyplývá tedy již zmíněné, a to nutnost vyšší prevence a rozšíření následné péče pro oběť a rodinu, zvýšení odpovědnosti občanů k ohlašovací povinnosti a více apelovat na jejich všímavost. A co především, zvýšit také v dětech povědomí o vlastních právech a povinnostech, věnovat i ve výuce více prostoru pro diskusi na toto téma, zařadit více besed, ze kterých by i dítě, které kritický stav doma přijímá jako běžný model, dokázalo rozeznat, kdy již člen rodiny překročil danou hranici trestního zákoníku.

3.5 Závěr výzkumu

Cílem výzkumu bylo hlubší porozumění a proniknutí do problematiky domácího násilí na dětech, především pak lepší porozumění odborníkům na dané případy z různých profesí odpovědných subjektů. Cílem bylo také objevení nových skutečností, vytvoření nových hypotéz, jiný pohled a porozumění na tuto problematiku. Myslím, že mohu sdělit, že cílů bylo dosaženo.

Díky pohledům zaměstnanců ze subjektů provázaných při řešení případů domácího násilí na dětech jsem mohla stanovit nové přístupy, potřeby a pohledy, které potřebují pro lepší spolupráci.

Prvotním a jednotícím jmenovatelem se stala prevence. Z výzkumu vyplývá, že prevenci shledává nedostatečnou většina odborné a zainteresované veřejnosti. Problémem se v tomto případě v podstatě stává již dítě samo, které není svým okolím, pedagogy, vrstevníky vedeno ke zdravému sebevědomí, k odpovědnosti za sebe sama. Často postrádá povědomí o zdravém a funkčním rodinném modelu. Jako řešení se nabízí celoplošná kampaň, možná i v rámci televizních pořadů určených dětem, rozšíření výuky s touto tématikou vhodnou danému věku dítěte (školnímu ročníku), zavedení jistých psychologických návyků, návyků vlastního uvědomění a rozeznání co je jemu a jeho rodině prospěšné a co nikoli.

Na druhé straně pak stojí školská zařízení, zdravotníci, dobrovolníci a občané, kteří nejeví zájem o vnější znaky, které týrané dítě vykazuje, nejedná-li se o projevy fyzické a jasně viditelné. Zde by bylo zapotřebí zavést povinná školení pedagogů, kteří by pak byli sto rozeznat možné znaky nejen fyzického, ale také psychického násilí páchaného

na dětech, ponižování, ústrků a šikany ze strany rodiny. Mohli by současně vylepšit profesionální vztah k dítěti jako oběti, které by k nim přistupovalo s důvěrou. Což by pak sehrálo velmi užitečnou roli v následné péči při spolupráci a mohlo by silně pomoci při návratu dítěte do kolektivu a v utváření jeho zdravé osobnosti.

Dále se při výzkumu ukázalo, že odborníci postrádají především zodpovědnost na straně obyčejného občana, veřejnosti, která si neuvědomuje svou ohlašovací povinnost, k problematice je slepá, povrchní, popřípadě jsou reakce sebestředné a k zájmu dochází až v okamžiku, kdy se takový problém objeví v jeho užším kruhu rodiny a známých. Ztížením role veřejnosti je, jak výzkum potvrzuje, nejen neznalost a nevšímavost. Velmi problematická je trestně právní úprava, která je nečitelná, není možné ji plně využít. Nechrání svědky násilí páchaného na dětech, popřípadě je s ohledem na ochranu osobních údajů příliš anonymní na to, aby bylo možné oběti pomoci. Dle respondentů také často chybují soudy, které jsou příliš pomalé, mírné při vykonávání moci, především pak u recidivistů. Bylo by zajisté přínosné, kdyby trestní zákoník a zákony s problematikou související prošly projednáním a novelizací, takovou, která by vycházela z potřeb provázaných subjektů, a řešení této trestné činnosti by pak bylo rychlejší a tresty nebyly tolik mírné, jako je tomu doposud.

Respondenti ze strany odborné veřejnosti také vyslovují téměř jednotně nutnost zlepšení následné péče. Uvítali by tak vyšší personální obsazení na příslušných úřadech, více sociálních, především terénních pracovníků a kontrolorů. Ti by mohli pomoci rodině najít k sobě cestu, pracovat na vztahu „dítě a rodina“. Dále by bylo záhodno zvýšit účast psychologů a psychiatrů na těchto případech a (nemedializované) případy nebagatelizovat. Psychická opora by pak dítěti pomohla najít nový model pro jeho vlastní sociální a rodinné chování a nasměrovat ho a připravit pro budoucnost. Tito odborníci by dítěti také pomohli při jeho návratu do kolektivu, kdy často pociťuje strach z vyloučení a jistého pošpinění. Zanedbatelná není ani pomoc při vyrovnání se s odsouzením rodičů či členů rodiny oběti, pochopení, přijetí a odpuštění motivu pachatele.

Plně si uvědomuji, že případná řešení všech nalezených hypotéz, potřeb a pohledů jednotlivých respondentů zastupujících subjektů je zdlouhavá. Někdy snad nemožná.

Ale zajisté nabízejí místo k diskusi. A především k zamyšlení, jak může každý, ať již sám za sebe, nebo jakožto pedagog, zdravotník, libovolný zaměstnanec, či minimálně jako člen rodiny, pomoci s osvětou blízkému okolí a svépomocí.

ZÁVĚR

Při psaní některých vět, odstavců a stran jsem přemýšlela nad tím, že v tu samou dobu, může být na světě týráno či zneužíváno nějaké dítě. Uvědomila jsem si, jaké jsem měla štěstí v tom, do jaké rodiny jsem se narodila, a i když jsem dostala výchovný pohlavek, který zpětně hodnotím jako velice mírný, dodnes si pamatuji v jaké situaci se tomu tak stalo, za co to bylo, co mi rodiče řekli. Proto nechci raději ani pomyslet na to, jaké myšlenky si dítě může nést s sebou po celý zbytek života, když se mu v dětství stane něco tak strašlivého jako je zneužívání nebo týrání. Nejen z mého pohledu jsou všechny formy domácího násilí společensky nepřípustné. Představa, že se osoba blízká, například rodič dopouští na dítěti něčeho tak ohavného je až zarážející. Jedinci, kteří se chovají tímto způsobem k dítěti, jež je tak zranitelné a nedokáže se bránit, jsou v mých očích odporní a opovrženíhodní.

Myslím si, že daná problematika je ve skutečnosti mnohem větší problém, než si společnost připouští. Bohužel, v dnešní době není nic tak neobvyklého, když lidé bez povšimnutí nechají ležet na chodníků člověka, který by pomoc doopravdy potřeboval. Měli bychom být více ostražití a děti před špatným zacházením a jednáním chránit a nepřehlížet ho. Je nutné dobře rozlišovat mezi pohlavkem a krutými tresty, mezi výchovou a ubližováním. Vnímám jako velice důležité dostat tuto problematiku do povědomí lidí a bavit se o ní dříve, než bude pozdě. Například formou osvěty společnost učit, podněcovat a vybízet k činu, abychom se společně nedopracovali k naprostému nezájmu, lhostejnosti a vzájemné ignoraci.

Pokud však společnost nedokáže včas zabránit takovému chování a dítě na vlastní kůži zažije domácí násilí nebo jakoukoli z forem syndromu CAN, je třeba si uvědomit, že dítě má právo na lepší život a je namístě se snažit udělat vše proto, aby jeho další existence nebyla ohrožena. Společnost by měla zaručit dítěti život v prostředí, které by nemělo další špatný vliv na jeho vývoj, a to právě prostřednictvím subjektů, jež se podílejí na odstraňování a postihu domácího násilí. Věřím v to, že sdílím bytí v této společnosti spíše s lidmi, kterým tato problematika není lhostejná a že se v případě jakéhokoli ohrožení dítěte dokáží obrátit na patřičné subjekty, dokáží dítěti pomoci v těžké situaci a tím mu zajistit jeho ochranu, další příznivý vývoj, budoucnost, život.

Clem diplomové práce bylo seznámit s problematikou domácího násilí, jehož obětí jsou děti a poukázat na činnost dostupných subjektů, které se podílejí na jeho odstraňování a postihu. Dalším cílem práce bylo získat informace od pracovníků subjektů prostřednictvím rozhovorů. Za pomoci vyhodnocení těchto rozhovorů seznámit s názory a zkušenostmi odborníků ve své profesi, a tím objevit nové skutečnosti a jiný pohled na tuto problematiku. Myslím si, že se mi podařilo naplnit tyto výše uvedené cíle. V teoretické části jsem seznámila s domácím násilím na dětech, popsala jeho formy, poukázala na intervenci a tolik důležitou prevenci. Také jsem seznámila s důležitými subjekty, které hrají významnou roli v odstraňování a postihu domácího násilí. Stejně tak se subjekty zabývající se danou problematikou a jsou dostupné občanům města Pardubice. V praktické části jsem seznámila s názory a zkušenostmi odborníků, jež jsem získala díky rozhovorům s pracovníky Policie, Oddělení sociálně právní ochrany dětí, ale i s pracovníky organizací, které se této problematice věnují. Dokonce se podařilo uskutečnit rozhovor s pedagogickým pracovníkem a pracovníkem ve zdravotnictví. Následně jsem tyto rozhovory zpracovala a vyhodnotila v kvalitativním výzkumu. Hlavní výzkumné otázky byly zaměřené na pojem domácí násilí a jeho pochopení, také na hodnocení činnosti a spolupráce jednotlivých subjektů, jež se na odstraňování a postihu domácího násilí na dětech podílejí. Dále jsem se ve výzkumu dotazovala na hodnocení informovanosti, týkající se dané problematiky a na vlastní pohled respondentů. Díky výzkumu jsem hlouběji pronikla do problematiky a také díky pohledům zaměstnanců ze subjektů provázaných při řešení případů domácího násilí na dětech jsem mohla stanovit nové přístupy, potřeby a pohledy, které potřebují pro lepší spolupráci. Z výzkumu vyplynulo, že tolik skloňovaná prevence je v očích většiny odborné a zainteresované veřejnosti nedostatečná. Dále, že veřejnost si neuvědomuje svou ohlašovací povinnost, k problematice přistupuje pouze povrchně a zájem projeví až v okamžiku, kdy se takový problém objeví v jejím okolí. Velmi problematická se jeví i trestně právní úprava, která je pro obyčejného občana nečitelná. V neposlední řadě se ukázalo, že je nutné zlepšit následnou péči a zamyslet se nad tím, jak přispět k tomu, aby se výše uvedené skutečnosti zlepšily.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Česká literatura

BŮŽEK, A. *Ochrana dítěte před patologickými jevy*. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého, 1996. Studijní materiál určený účastníkům specializačního studia ředitelů škol.

DUNOVSKÝ, J., Z. DYTRYCH, Z. MATĚJČEK. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě. Praha: Grada, 1995. ISBN 80-7169-192-5.

ELLIOTTOVÁ, M. *Jak ochránit své dítě*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-034-0.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.

HANUŠ, P., K. HELLEBRANDOVÁ. *Krizová intervence*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN 80-86991-84-9.

HANUŠOVÁ, J. *Násilí na dětech – syndrom CAN*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN 80-86991-78-4.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HOFERKOVÁ, S., L. ŠVRČINOVÁ. *Syndrom CAN*. Projekt FRVŠ č. 648/2009/G5, 2009. Dostupné z: http://ulohy-nrp.webz.cz/Syndrom_CAN_text.pdf

MATOUŠEK, O., P. KODYMOVÁ, J. KOLÁČKOVÁ. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.

MUFSONOVÁ, S., R. KRANZOVÁ. *O týrání a zneužívání*. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny Jana Masaryka, 1996. ISBN 80-7106-194-8.

PÖTHE, P. *Dítě v ohrožení*. 2. vyd. Praha: G plus G, 1999. ISBN 80-861-0321-8.

SLANÝ, J. *Syndrom CAN (syndrom týraného dítěte).* Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Zdravotně sociální fakulta, 2008. ISBN 978-80-7368-474-7.

STŘÍLKOVÁ, P., M. FRYŠTÁK. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím.* Ostrava: Key Publishing, 2009. ISBN 978-80-7418-020-0.

ŠTĚPÁNKOVÁ, N. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2004. ISBN 80-247 0586-9.

ŠVAŘÍČEK, R., K. ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

ÚLEHLOVÁ, D. et al. *Problematika domácího násilí pro zdravotnické pracovníky*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů v Brně, 2009. ISBN 978–80-7013–502-0.

VANÍČKOVÁ, E. *Sexuální násilí na dětech: výskyt, podoby, diagnostika, terapie, prevence*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-717-8286-6.

VANÍČKOVÁ, E., Z. HADJ-MOUSSOVÁ, Z. PROVAZNÍKOVÁ. Násilí v rodině - Syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 978-80-86991-27-6.

VODÁČKOVÁ, D. et al. *Krizová intervence*. Portál, Praha 2002. ISBN 80-7178-696-9.

VOŇKOVÁ, J., M. HUŇKOVÁ et al. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, 2004. ISBN 80-239-2106-1.

WEISS, P. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0929-5.

Internetové zdroje

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. *DONA linka.* [online]. © 2007 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: www.donalinka.cz

DKC. *Dětské krizové centrum.* [online]. © 2012 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: www.ditekrize.cz

DKC. *Dětské krizové centrum – Linka důvěry.* [online]. © 2012 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: http://www.ditekrize.cz/linka-duvery

DKC. *Syndrom CAN.* [online]. © 2012 [cit. 2014-04-26]. Dostupné z: http://www.ditekrize.cz/syndrom-can

DONA LINKA. *Domácí násilí – základní informace.* [online]. © 2012 [cit. 2014-05-20]. Dostupné z: http://www.donalinka.cz/domaci-nasili/zakladni-informace/

FACTUM INVENIO. *Mladé hlasy – Český výbor pro UNICEF (výzkum).* [online]. © 2008 [cit. 2014-05-02]. Dostupné z: http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1225714651.pdf

FOD. *Fond ohrožených dětí.* [online]. © 2012-2014 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: www.fod.cz

KRAJSKÝ ÚŘAD PARDUBICKÉHO KRAJE. *Oddělení sociálně – právní ochrany dětí.* [online]. © 2011 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://www.pardubickykraj.cz/oddeleni-socialne-pravni-ochrany-deti

LINKA BEZPEČÍ. *Sdružení Linka bezpečí.* [online]. © 2010 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: http://sdruzeni.linkabezpeci.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=212

MĚSTO PARDUBICE. *Oddělení sociálně – právní ochrany dětí.* [online]. © 2014 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: http://www.pardubice.eu/urad/radnice/odbory-magistratu/odbor-socialnich-veci/oddeleni-socialne-pravni-ochrany-deti/

MPSV. *Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014.* [online]. © 2011 [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/12193/5_material_NAP_15-04-2011.pdf

MPSV. *Registr poskytovatelů sociálních služeb - Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež.* [online]. [cit. 2014-05-08]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1400702398350_1&zak=Pardubick%C3%BD&zaok=Pardubice&sd=n%C3%ADzkoprahov%C3%A1+za%C5%99%C3%ADzen%C3%AD+pro+d%C4%9Bti+a+ml%C3%A1de%C5%BE

MPSV. *Registr poskytovatelů sociálních služeb - Odborné sociální poradenství*. [online]. [cit. 2014-05-08]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?sd=odborn%C3%A9+soci%C3%A1ln%C3%AD+poradenstv%C3%AD&zak=Pardubick%C3%BD&zaok=Pardubice&SUBSESSION_ID=1400702902014_3

MPSV. *Registr poskytovatelů sociálních služeb - Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi*. [online]. [cit. 2014-05-08]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1400703081854_5&zak=Pardubick%C3%BD&zaok=Pardubice&sd=soci%C3%A1ln%C4%9B+aktivizace%C4%8Dn%C3%AD+slu%C5%BEby+pro+rodiny+s+d%C4%9Btmi

MPSV. *Registr poskytovatelů sociálních služeb - Sociální rehabilitace*. [online]. [cit. 2014-05-08]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1400702398350_1&zak=Pardubick%C3%BD&zaok=Pardubice&sd=soci%C3%A1ln%C3%AD+rehabilitace

MPSV. *Registr poskytovatelů sociálních služeb - Telefonická krizová pomoc*. [online]. [cit. 2014-05-08]. Dostupné z: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1400703134225_6&zak=&zaok=&sd=telefonick%C3%A1+krizov%C3%A1+pomoc

OBČANSKÁ PORADNA PARDUBICE, o.s. *Občanská poradna Pardubice, o.s.* [online]. [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: www.obcanskaporadnapardubice.cz

PAVLÍK, L. *Amalthea, o.s.* [online]. © 2008-2014 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: www.amalthea.cz

PORADNA PRO RODINU PARDUBICKÉHO KRAJE. Poradna pro rodinu pardubického kraje. [online]. © 2012 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: http://www.poradnapardubice.cz/

PŘEDSTAVENSTVO BKB, o.s. *Bílý kruh bezpečí, o.s.* [online]. © 2009 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: www.bkb.cz

PŘEDSTAVENSTVO BKB, o.s. *Navazující služby ČR.* [online]. © 2009 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: http://www.bkb.cz/kontakt/navazujici-sluzby-v-cr/

SDRUŽENÍ KOORDONA. *KOORDONA – Koalice organizací proti domácímu násilí.* [online]. © 2007 [cit. 2014-05-20]. Dostupné z: http://www.koordona.cz/domaci-nasili/legislativa/60-narodni-akcni-plan-prevence-domaciho-nasili-na-leta-2010-2014.html

SKP-CENTRUM, o.p.s. *SKP-CENTRUM, o.p.s.* [online]. © 2011 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: www.skp-centrum.cz

ÚŘAD VLÁDY ČR. *Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období 2008 – 2018.* [online]. © 2009 [cit. 2014-04-26]. Dostupné z: http://stopnasilinadetech.cz/pdf/narodnistrategie.pdf

ÚŘAD VLÁDY ČR. *Vládní kampaň Stop násilí na dětech.* [online]. © 2009 [cit. 2014-04-26]. Dostupné z: http://stopnasilinadetech.cz/formy-nasili

ZTRACENÉ DÍTĚ. *Ztracené dítě.* [online]. © 2014 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: www.ztracenedite.cz

Ostatní zdroje

Deklarace ze dne 20. listopadu 1959, Deklarace práv dítěte. Dostupné z: http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/deklarace-prav-ditete.pdf

Úmluva ze dne 20. listopadu 1959, Úmluva o právech dítěte. Dostupné z: http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/umluva-o-pravech-ditete.pdf

Zákon č. 1 ze dne 16. prosince 1992, Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 1, s. 3-16. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 2 ze dne 16. prosince 1992, Listina základních práv a svobod. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 1, s. 17-23. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, Trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 354-461. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 37, s. 1257-1289. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=108/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 218 ze dne 25. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 79, s. 4030-4052. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=218/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 111, s. 7662-7681. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=359/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 401 ze dne 5. září 2012, kterým se mění zákon 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 147, s. 5090-5139. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=401/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990, České národní rady o přestupcích. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky*. 1990, částka 35, s. 810-826. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=200/1990&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

SEZNAM ZKRATEK

BKB - Bílý kruh bezpečí

CAN - Syndrom CAN (Child Abuse and Neglect) – syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

ČR - Česká republika

DKC - Dětské krizové centrum

FOD - Fond ohrožených dětí

KÚ - Krajský úřad

LD - Linka důvěry

MPSV - Ministerstvo práce a sociálních věcí

MV - Ministerstvo vnitra

MZ - Ministerstvo zdravotnictví

NRP - Náhradní rodinná péče

OČTR - Orgán činný v trestním řízení

OSPOD - Oddělení sociálně-právní ochrany dětí

OSZ - Okresní státní zastupitelství

PČR - Policie České republiky

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Bc. Hana Bednářová

Obor: Speciální pedagogika

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Domácí násilí na dětech a činnost subjektů podílejících se na jeho odstraňování a postihu

Rok: 2014

Počet stran textu bez příloh: 71

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 21

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 26

Počet ostatních zdrojů: 10

Vedoucí práce: Doc. JUDr. Zdeněk Brynda, CSc**.**